

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”
Instytucja Zarządzająca Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014 – 2020 - Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi.
Materiał opracowany przez Fundację Socjometr Laboratorium Rozwiązań Społecznych, współfinansowany jest ze środków Unii Europejskiej w ramach Schematu II Pomocy Technicznej „Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020.

Ewaluacja zewnętrzna małopolskich lokalnych strategii rozwoju

Lokalna Grupa Działania „Partnerstwo na Jurze”

Kraków 2021

Raport opracowany w ramach projektu „Ewaluacja zewnętrzna małopolskich lokalnych strategii rozwoju” realizowanego przez Federację LGD Małopolska.

Odwiedź portal KSOW – www.ksow.pl

Zostań Partnerem Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich

1. Streszczenie najważniejszych wyników badania

1. W rezultacie prowadzonych analiz zdefiniowano następujący cel ogólny dla LSR: „Stworzenie warunków do poprawy jakości życia mieszkańców obszarów wiejskich z wykorzystaniem potencjału przyrodniczego, kulturowego, społecznego, gospodarczego oraz organizacyjnego dla zrównoważonego rozwoju regionu”. Uznano, iż jego realizacja może w istotny sposób przyczynić się do zmiany sytuacji mieszkańców obszaru LGD. Na podstawie diagnozy i konsultacji społecznych wygenerowano cztery cele szczegółowe: 1. kształtowanie oferty oraz warunków dla spędzania czasu wolnego mieszkańców oraz rozwój potencjału turystycznego i rekreacyjnego obszaru objętego LSR; 2. wsparcie i promocja efektywnej, nowoczesnej gospodarki, w tym turystycznej, opartej na lokalnych zasobach; 3. innowacyjne rozwiązania i zachowania promujących ochronę środowiska i przeciwdziałania zmianom klimatu; 4. wzmocnienie włączenia społecznego mieszkańców w proces wdrażania LSR poprzez działania edukacyjne oraz rozwój partnerstwa na rzecz rozwoju obszaru objętego LSR.
2. Zdecydowanie największą popularnością cieszyły się nabory na podejmowanie działalności gospodarczej. Składano też wnioski na przedsięwzięcia z zakresu rozwoju działalności gospodarczej oraz rozwoju oferty czasu wolnego dla mieszkańców LSR.
3. W przypadku pierwszego celu szczegółowego („Kształtowanie oferty oraz warunków dla spędzania czasu wolnego mieszkańców oraz rozwój potencjału turystycznego i rekreacyjnego obszaru objętego LSR”) zauważalne są zmiany w docelowych wartościach wskaźników, które rzutują na aktualny stan realizacji. Niektóre z przedsięwzięć są dość dalekie od pełnego zrealizowania, ale „Partnerstwo na Jurze” ma pomysł na dokończenie działań, które zostaną „domknięte” przede wszystkim poprzez realizację operacji własnych. W ramach drugiego celu szczegółowego („Wsparcie i promocja efektywnej, nowoczesnej gospodarki, w tym turystycznej, opartej na lokalnych zasobach”) również zwiększono wskaźniki, ale tutaj nie ma większych obaw co do realizacji wskaźników. Trzeci cel szczegółowy („Innowacyjne rozwiązania i zachowania promujące ochronę środowiska i przeciwdziałania zmianom klimatu”) został już w 100% zrealizowany. Działania związane z aktywizacją i działalnością Biura LGD również przebiegają bardzo dobrze i „Partnerstwo na Jurze” udało się zrealizować dużą część wskaźników.

4. Nabory dotyczące tworzenia i rozwoju oferty turystycznej ogłaszano wielokrotnie, ale mimo kampanii promocyjnych nie spotkały się one z zainteresowaniem i dlatego podjęto decyzję o przeniesieniu środków. W konsekwencji pojawiły się wątpliwości, czy turystyka była trafionym celem. Wydaje się jednak, biorąc pod uwagę wielki potencjał turystyczny obszaru, za konieczne spróbowanie w przyszłości innych form promocji.
5. W realizacji działań przeszkodą była zmiana organu decyzyjnego z Zarządu na Radę (2018), która zrodziła pewne problemy, skutkujące m.in. tym, iż przez pół roku nie było możliwości dokonywania ocen wniosków. Wpływ na opóźnienia miało także tempo prac Urzędu Marszałkowskiego (związanych m.in. z oceną nowego składu Rady) i długie procedury. W konsekwencji w 2018 roku nie prowadzono naborów, a w kwietniu 2019 roku wszystkie wnioski zostały wycofane. Stowarzyszenie utraciło płynność finansową i zostało zmuszone do zaciągnięcia krótkoterminowego kredytu. Pozytywnym elementem było to, że LGD w obliczu takich utrudnień w 2018 roku prowadziło operacje własne.
6. „Partnerstwo na Jurze” zrealizowało do tej pory jeden projekt współpracy, który polegał przede wszystkim na przeprowadzeniu kampanii informacyjno-promocyjnej ekomuzeów i idealnie wpisywał się w cele Lokalnej Strategii Rozwoju. Trwają prace nad drugim projektem współpracy.
7. Pracownicy LGD „Partnerstwo na Jurze” są aktywni na polu pozyskiwania dodatkowych środków na działalność Stowarzyszenia. W ramach działań poza RLKS zorganizowano seanse plenerowego kina, promowano kulturę fizyczną wśród osób starszych, przeprowadzając zajęcia ruchowe. Działania poza RLKS skierowane są do grup defaworyzowanych, w tym przede wszystkim seniorów, a dodatkowo odwołują się do jednego z celów szczegółowych ocenianej strategii, czyli kształtowania oferty oraz warunków dla spędzania czasu wolnego mieszkańców oraz rozwoju potencjału turystycznego i rekreacyjnego obszaru objętego LSR.
8. Plan komunikacji w LGD „Partnerstwo na Jurze” zakładał różnorodne środki przekazu i komunikacji ze społecznością lokalną. Zadania w harmonogramie nie były zmieniane i udało się je wszystkie zrealizować. Według pracowników LGD najbardziej efektywne okazywały się szkolenia, najwięcej problemów było natomiast z badaniami ankietowymi.

9. Najwięcej mieszkańców gmin obszaru LGD biorących udział w badaniu wskazało, iż źródłem informacji o LGD była strona internetowa, ale nieznacznie mniej uznało, że dotarło do informacji o „Partnerstwie na Jurze” dzięki publikacjom w prasie na temat działalności LGD, a także pozyskało wiadomości od znajomych czy odwiedziło stoisko w trakcie imprezy lokalnej czy festynu. Ankietowani beneficjenci potwierdzają, że sieć internetowa to aktualnie najlepszy kanał komunikacyjny. Aż 18 spośród 20 respondentów wskazało, iż to strona internetowa stanowiła dla nich źródło informacji o naborze. Na drugiej pozycji znalazł się profil LGD na Facebooku. Interesujące, że na trzecim miejscu odnaleźć można uczestnictwo w spotkaniach informacyjno-konsultacyjnych, co pokazuje, iż jest to rozwiązanie, które jest nieustannie potrzebne.
10. Ankietowani beneficjenci bardzo pozytywnie oceniają działalność Biura LGD w aspekcie informowania o możliwości pozyskania środków. Zdecydowana większość respondentów korzystała z szerokiego zakresu wsparcia ze strony LGD na etapie składania wniosku. Najczęściej korzystano (18 z 20 badanych) ze wsparcia polegającego na udzieleniu informacji o możliwości uzyskania dofinansowania dla wniosku oraz wsparcia w zapoznaniu się z zasadami uzyskania dofinansowania.
11. W latach 2016-2021 zdecydowanie najwięcej porad zostało udzielonych indywidualnie na miejscu w biurze. Spadek liczby podmiotów korzystających z tej formy doradztwa w 2020 i 2021 roku miał związek m.in. z sytuacją epidemiologiczną w kraju. Z doradztwa w biurze najczęściej korzystały osoby fizyczne planujące rozpocząć działalność gospodarczą oraz gminy. Samo doradztwo ocenione zostało przez badanych beneficjentów pozytywnie. Dotyczy to zarówno etapu składania wniosku, jak i etapu realizacji operacji i etapu rozliczania operacji. Warto podkreślić wysokie oceny dotyczące przygotowania merytorycznego doradców LGD.
12. O tym jak dobrze oceniana jest potrzeba funkcjonowania i sama działalność LGD najlepiej świadczy fakt, iż żaden z badanych beneficjentów nie wykluczył zabiegania o ponowne wsparcie ze strony LGD w przyszłości (gdyby pojawiła się taka możliwość), a aż 15 z 20 ankietowanych wskazało odpowiedź „zdecydowanie tak” w tym temacie.
13. Mimo pojawiających się problemów (w większości niezależnych od LGD „Partnerstwo na Jurze”) proces wdrażania Lokalnej Strategii Rozwoju przebiega sprawnie i istnieją duże szanse na to, iż wszystkie działania zakończą się sukcesem.

2. Spis treści

1. Streszczenie najważniejszych wyników badania	3
2. Spis treści	6
3. Opis przedmiotu badania uwzględniający cele i zakres ewaluacji.	7
4. Opis metodologii wraz z opisem sposobu realizacji badania.	10
5. Opis wyników badania wraz z ich interpretacją.	12
5.1. Obszar objęty Strategią Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność oraz jej podstawowe założenia	12
5.2. Rzeczowy i finansowy postęp w realizacji LSR.	26
5.3. Projekty współpracy	39
5.4. Działania poza RLKS	40
5.5. Działalność Biura LGD	41
5.6. Zmiany na obszarze objętym LSR w ocenie członków lokalnej społeczności	52
6. Odpowiedź na wszystkie wskazane pytania badawcze	59
6.1. Ocena wpływu na główny cel LSR	59
6.2. Ocena wpływu na kapitał społeczny.	59
6.3. Przedsiębiorczość	60
6.4. Turystyka i dziedzictwo kulturowe	61
6.5. Grupy defaworyzowane	62
6.6. Innowacyjność	63
6.7. Projekty współpracy	63
6.8. Ocena funkcjonowania LGD	64
6.9. Ocena procesu wdrażania	65
6.10. Wartość dodana podejścia LEADER.	66
7. Podsumowanie. Wnioski i rekomendacje	67
8. Spis tabel i wykresów	69
8.1. Spis tabel	69
8.2. Spis wykresów	69
9. Aneksy tworzone w toku realizacji badania.	71
9.1. Ankieta dla mieszkańców obszaru LGD Partnerstwo na Jurze	71

3. Opis przedmiotu badania uwzględniający cele i zakres ewaluacji.

Raport jest efektem badania ewaluacyjnego przeprowadzonego przez Fundację Socjometr. Przedmiotem badania była ewaluacja procesu wdrażania Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność prowadzonego przez Lokalną Grupę Działania „Partnerstwo na Jurze” w okresie programowania Unii Europejskiej 2014-2020.

Fundacja Socjometr jest niezależnym podmiotem specjalizującym się w badaniach społecznych, który spełnia wymogi stawiane ewaluatorom zewnętrznym określone w Wytycznych Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi nr 5/3/2017 w zakresie monitoringu i ewaluacji strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020.

Warto podkreślić, że przeprowadzenie badań w opisywanej poniżej formie było możliwe dzięki współpracy wszystkich małopolskich Lokalnych Grup Działania. Badania były współfinansowane ze środków Unii Europejskiej w ramach Schematu II Pomocy Technicznej „Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020. Dofinansowanie zostało pozyskane przez Federację LGD Małopolska, która przygotowała projekt „Ewaluacja zewnętrzna małopolskich lokalnych strategii rozwoju” oraz, w efekcie przeprowadzonej procedury wyboru wykonawcy, zleciła prace badawcze Fundacji Socjometr.

Szczegółowe cele badania zostały sformułowane na podstawie wspomnianych powyżej Wytycznych wydanych w 2017 roku przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Skupiały się one w kilku obszarach tematycznych, w ramach których postawiono pytania badawcze. Zestaw tych pytań był wspólny dla wszystkich Lokalnych Grup Działania w województwie małopolskim.

Obszary badań oraz przypisane do nich pytania badawcze:

1. Ocena wpływu na główny cel LSR

- a. Jaki jest stopień osiągnięcia celu głównego i przypisanych do niego wskaźników LSR?

2. Ocena wpływu na kapitał społeczny
  - a. Jaki jest wpływ LSR na kapitał społeczny, w tym w szczególności na aktywność społeczną, zaangażowanie w sprawy lokalne?
  - b. W jaki sposób należałoby wspierać rozwój kapitału społecznego w przyszłości?
3. Przedsiębiorczość
  - a. W jakim stopniu realizacja LSR przyczyniła się do rozwoju przedsiębiorczości?
  - b. Czy i w jaki sposób wspieranie przedsiębiorczości w ramach kolejnych edycji LSR jest wskazane?
4. Turystyka i dziedzictwo kulturowe
  - a. W jakim stopniu LSR przyczyniła się do budowania lokalnego potencjału w zakresie turystyki i dziedzictwa kulturowego?
  - b. W jakich kierunkach należy wspierać rozwój lokalnego potencjału turystycznego?
5. Grupy defaworyzowane
  - a. Czy w LSR właściwie zdefiniowano grupy defaworyzowane oraz czy realizowane w ramach LSR działania odpowiadały na potrzeby tych grup?
  - b. Jaki był wpływ LSR na poziom ubóstwa i wykluczenia społecznego?
  - c. Jakie działania należy podejmować w skali lokalnej na rzecz ograniczania ubóstwa i wykluczenia społecznego?
6. Innowacyjność
  - a. W jakim stopniu projekty realizowane w ramach LSR były innowacyjne?
  - b. Jakie można wyróżnić typy innowacji powstałych w ramach LSR?
7. Projekty współpracy
  - a. Jaka była skuteczność i efekty działania wdrażania projektów współpracy?
  - b. Jaką formę i zakres powinny przyjmować projekty współpracy w przyszłości?
8. Ocena funkcjonowania LGD
  - a. Czy sposób działania partnerów w ramach LGD pozwalał na efektywną i skuteczną realizację LSR?
  - b. Jaka jest skuteczność i efektywność działań biura LGD (animacyjnych, informacyjno-promocyjnych, doradczych)?
  - c. Jakie zmiany należy wprowadzić w działaniach LGD by skuteczniej realizowała LSR?

9. Ocena procesu wdrażania

- a. Czy realizacja finansowa i rzeczowa LSR odbywała się zgodnie z planem?
- b. Czy procedury naboru, wyboru i realizacji projektów były wystarczająco przejrzyste i przyjazne dla beneficjentów?
- c. Czy kryteria pozwalały na wybór najlepszych projektów (spójnych z celami LSR)?
- d. Czy przyjęty system wskaźników pozwalał na zebranie wystarczających informacji o procesie realizacji LSR i jej rezultatach?

10. Wartość dodana podejścia LEADER

- a. Czy działalność LGD wpływa na poprawę komunikacji pomiędzy różnymi aktorami, budowanie powiązań między nimi i sieciowanie?
- b. Czy stworzony dzięki wsparciu w ramach LSR potencjał rozwojowy jest w dostateczny sposób wykorzystywany i promowany?
- c. Czy projekty realizowane w ramach LSR są spójne ze zidentyfikowanym potencjałem rozwojowym obszaru objętego LSR i czy te projekty przyczyniają się do jego wzmocnienia?
- d. Czy przeprowadzone w ramach LSR inwestycje są komplementarne względem siebie lub względem wiodącego projektu/tematu określonego w LSR?

Szczegółowe obszary działań małopolskich LGD, które były poddawane ocenie:

1. Działalność biura LGD, w tym w szczególności jakość i efektywność świadczonego doradztwa dla wnioskodawców (rzeczywistych i potencjalnych) oraz beneficjentów,
2. Realizacja planu komunikacji, rozpoznawalność LGD, wymiana informacji z mieszkańcami obszaru oraz jakość podejmowanych działań komunikacyjnych,
3. Realizacja rzeczowo-finansowa Lokalnej Strategii Rozwoju,
4. Funkcjonowanie organów LGD,
5. Działania na rzecz aktywizacji społeczności lokalnej oraz włączenia społecznego (w szczególności wsparcie udzielone przedstawicielom grupy defaworyzowanej),
6. Działania LGD w zakresie rozwoju przedsiębiorczości oraz turystyki i dziedzictwa kulturowego,
7. Promowanie innowacyjności na obszarze objętym LSR,
8. Realizacja projektów współpracy.

4. Opis metodologii wraz z opisem sposobu realizacji badania.

Projekt badawczy zrealizowany na zlecenie Federacji LGD Małopolska jest unikatowym w skali Polski przykładem współpracy Lokalnych Grup Działania. Wspólne zlecenie badań dla wszystkich organizacji wdrażających Strategie Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność pozwoliło nie tylko na sfinansowanie dużej części prac ze środków zewnętrznych, ale umożliwiło również obniżenie kosztów ewaluacji. Ujęcie prac badawczych w ramy wspólnego projektu pozwoliło na ich sprawną i szybką realizację w okresie od czerwca do października 2021 roku.

Realizacja wspólnych badań ewaluacyjnych dla wszystkich małopolskich LGD przyniosła także korzyści o charakterze merytorycznym. Możliwe było zastosowanie jednolitego zestawu metod i technik badawczych. Powoduje to, że dane zebrane w odniesieniu do obszaru poszczególnych Lokalnych Grup Działania są agregowalne. Innymi słowy, 32 raporty z ewaluacji zewnętrznych przygotowane dla poszczególnych LGD mogą być rozpatrywane wspólnie i tym samym informować o efektach realizacji działania LEADER w całym województwie małopolskim.

W ramach badania ewaluacyjnego poddano analizie dwie grupy danych:

1. Dane zastane, w tym:
  - a. Dane ze statystyk publicznych,
  - b. Dane gromadzone przez Lokalne Grupy Działania w ramach monitoringu,
2. Dane wywołane, w tym:
  - a. Dane zebrane za pomocą technik jakościowych,
  - b. Dane zebrane za pomocą technik ilościowych.

Dane pochodzące ze statystyk publicznych dostarczyły wysoce obiektywnych informacji na temat zmian na obszarze poszczególnych LGD, które dokonały się w okresie realizacji ocenianych Strategii RLKS. Dane te dotyczyły między innymi zjawisk demograficznych, rynku pracy, lokalnej gospodarki oraz sytuacji społecznej. Wszystkie te dane zostały zaprezentowane w tabelach lub na wykresach. Szczegółowy wykaz ilustracji zawartych w raporcie, który umieszczony jest na jego końcu pozwala na szybkie zapoznanie się z zakresem poddanych analizie danych, które pochodziły z Głównego Urzędu Statystycznego.

Lokalne Grupy Działania gromadzą istotne dane na temat procesu wdrażania Strategii RLKS, które musiały być poddane analizie. Wśród tych danych należy wskazać w szczególności informacje o prowadzonych naborach, dane o postępie rzeczowo-finansowym, wskaźniki realizacji planu komunikacji oraz dane dotyczące doradztwa. Fundacja Socjometr opracowała jednolity zestaw formularzy, na których poszczególne LGD udostępniały te istotne informacje. Analiza tej kategorii danych zastanych pozwoliła na ocenę skuteczności działań prowadzonych przez LGD oraz wskazała, w których obszarach działalność LGD pokrywała się ze zmianami na obszarze objętym LSR sugerowanymi przez wyniki analizy danych pochodzących z GUS.

Reprezentanci Fundacji Socjometr przeprowadzili badania jakościowe we wszystkich małopolskich LGD. Obejmowały one wywiady z pracownikami stowarzyszeń oraz wywiady z przedstawicielami ich organów – Zarządów i organów decyzyjnych (Rad). Wywiady były prowadzone w siedzibach LGD lub online. Rozmowy te odegrały istotną rolę w procesie powstawania raportów. Pozwoliły one na pogłębienie wiedzy na temat przebiegu procesu wdrażania LSR, rozpoznanie problemów pojawiających się w jego trakcie oraz sposobu reagowania na nie przez przedstawicieli Stowarzyszeń. Uzpełnieniem wywiadów był elektroniczny kwestionariusz zawierający pytania otwarte kierowane do prezesów Zarządów LGD oraz przewodniczących Rad Programowych. Zebrane za jego pomocą informacje zostały wykorzystane w czasie formułowania rekomendacji.

W ramach ewaluacji zewnętrznej zbierano także dane ilościowe. Dla każdego LGD przygotowano dwa kwestionariusze ankiety. Pierwsza z nich kierowana była do mieszkańców obszaru objętego Strategią RLKS, a druga do beneficjentów wsparcia osób i przedstawicieli organizacji, które realizowały operacje w ramach jej wdrażania. Zastosowano technikę CAWI (*computer-assisted web interview*), co oznacza, że ankieta przeprowadzona została za pomocą platformy internetowej. Za dystrybucję linka do ankiety odpowiedzialni byli pracownicy poszczególnych Lokalnych Grup Działania. Celem było zgromadzenie co najmniej 100 poprawnie wypełnionych ankiet dla mieszkańców oraz co najmniej 20 ankiet wypełnionych przez beneficjentów. We wszystkich LGD udało się zgromadzić wymaganą dla każdej z ankiet ilość odpowiedzi.

5.Opis wyników badania wraz z ich interpretacją.

5.1. Obszar objęty Strategią Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność oraz jej podstawowe założenia

Lokalna Grupa Działania „Partnerstwo na Jurze” powstała w 2008 roku. W jej skład wchodzi 5 gmin powiatu chrzanowskiego: Alwernia, Babice, Chrzanów (obszar wiejski), Libiąż, Trzebinia (obszar wiejski). Każda z gmin pozostaje w bezpośrednim lub przynajmniej w dalszym sąsiedztwie, tworząc w ten sposób geograficznie zwarty obszar. Łączna powierzchnia obszaru wynosi 302 km², co odpowiada 81,2% całej powierzchni powiatu chrzanowskiego. Istotne znaczenia dla rozwoju opisywanego terenu ma jego bliskie sąsiedztwo z głównymi ośrodkami miejskimi województwa małopolskiego i śląskiego.

Rysunek 1. Obszar LGD „Partnerstwo na Jurze”.

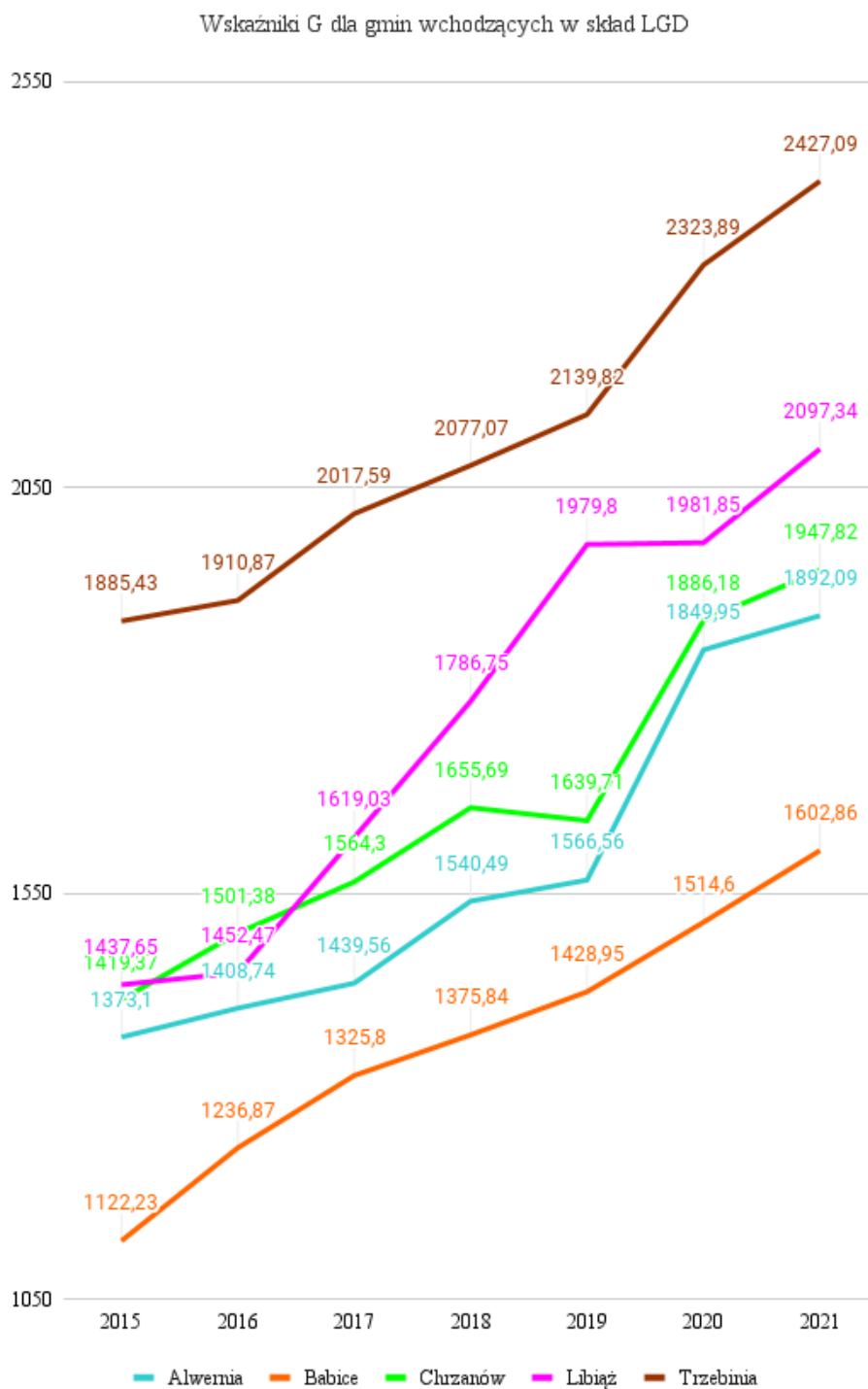
Łączna liczba mieszkańców obszaru LGD w 2020 roku wynosiła 68 039, co w porównaniu z 2013 rokiem oznaczało zmniejszenie zamieszkującej go populacji (wówczas jej liczebność wyniosła 68 882 osoby). Cechą wspólną gmin tworzących obszar objęty LSR jest wysoka atrakcyjność osadnicza terenów wiejskich, ale jednocześnie inną ważną cechą jest bardzo niski wskaźnik przyrostu naturalnego. W latach 2015-2020 w gminach wchodzących w skład LGD dało się zaobserwować delikatne wahania w liczbie ludności, ale warto podkreślić, że tylko gmina Babice odnotowała wzrost (zaledwie o 11 osób). Największy spadek dotyczył

gminy Libiąż, gdzie w latach 2015-2020 liczba ludności spadła o 513 osób. Szczegółowe dane dotyczące liczby mieszkańców przedstawia poniższa tabela.

Ludność w gminach wchodzących w skład LGD						
Nazwa gminy/rok	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Alwernia	12 684	12 666	12 641	12 640	12 529	12 490
Babice	9 073	9 113	9 124	9 146	9 097	9 084
Chrzanów – obszar wiejski	10 225	10 244	10 242	10 224	10 212	10 203
Libiąż	22 649	22 560	22 490	22 433	22 342	22 136
Trzebinia – obszar wiejski	14 156	14 173	14 151	14 151	14 118	14 126

Tabela 1. Ludność w gminach wchodzących w skład LGD „Partnerstwo na Jurze”.

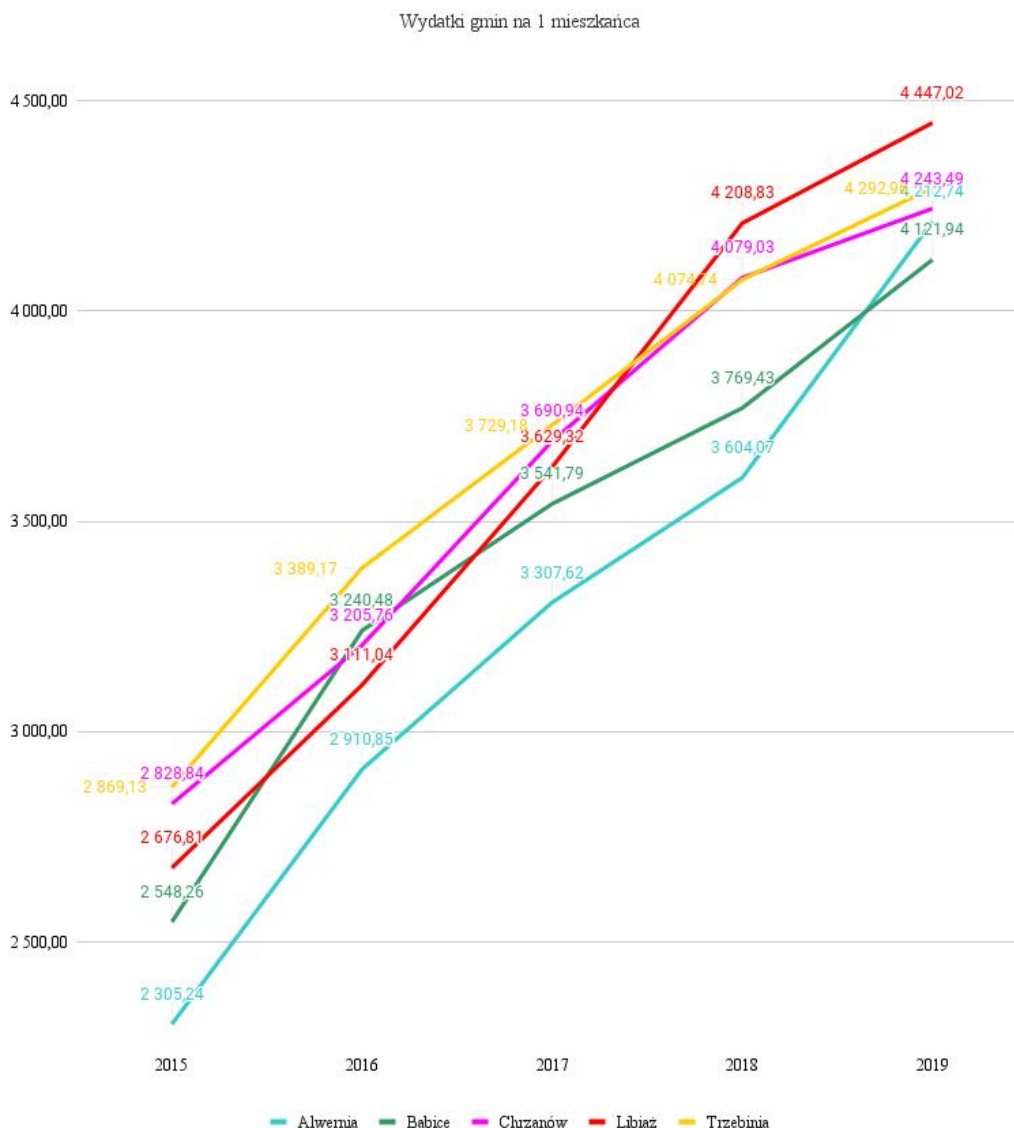
Kwestią wymagającą analizy są dochody gmin. Stanowią one parametr obrazujący w pośredni sposób dochodowość mieszkańców, ale także opisujący poziom rozwoju sektora gospodarczego. Wyrazem zdolności dochodowej gmin jest wskaźnik dochodów podatkowych na jednego mieszkańca w gminie, czyli tzw. wskaźnik G, który stanowi podstawę do wyliczenia rocznych kwot części wyrównawczej subwencji ogólnej i wpłat. Zgodnie z ustawą o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, wskaźnik G dla każdej gminy oblicza się dzieląc kwotę dochodów podatkowych (z tytułu podatku od nieruchomości, podatku rolnego, podatku leśnego, podatku od środków transportowych, podatku od czynności cywilnoprawnych, podatku od osób fizycznych, opłacanego w formie karty podatkowej, wpływów z opłaty skarbowej, wpływów z opłaty eksploatacyjnej, udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych oraz udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób prawnych) za rok poprzedzający rok bazowy przez liczbę mieszkańców gminy. W przypadku LGD „Partnerstwo na Jurze” nie dysponujemy szczegółowymi danymi dotyczącymi obszarów wiejskich gminy Chrzanów i gminy Trzebinia. Z tego względu analizie poddano dane całościowe dla gmin miejsko-wiejskich. Zwraca uwagę fakt, iż ostatnich latach, z delikatnymi wahaniami, wskaźnik G wśród gmin wchodzących w skład LGD wzrastał, choć zauważalne są też spore różnice w dochodach poszczególnych gmin.

Wykres 1. Wartości wskaźnika G dla gmin wchodzących w skład LGD „Partnerstwo na Jurze”.

Kolejną kwestią wymagającą omówienia są wydatki gmin. W latach 2015-2019 we wszystkich gminach obszaru LGD ich wskaźniki rosły. W 2019 roku największe wydatki w przeliczeniu na jednego mieszkańca miała gmina Libiąż (4 447,02), a najniższe gmina Babice (4 121,94). Warto zauważyć, że wydatki wszystkich gmin obszaru na przestrzeni

analizowanych lat były mniej lub bardziej do siebie zbliżone, co dodatkowo świadczy o spójności gospodarczej obszaru. Szczegóły obrazuje poniższy wykres.

Wykres 2. Wydatki gmin wchodzących w skład LGD „Partnerstwo na Jurze” w przeliczeniu na 1 mieszkańca.

Gminy wchodzące w skład obszaru LGD w porównaniu do wszystkich gmin województwa małopolskiego wypadają różnie w zależności od analizowanego wskaźnika. Biorąc pod uwagę dochody własne budżetów gmin i podmioty gospodarki narodowej pozycje poszczególnych gmin są całkiem dobre, ale znacznie gorzej przedstawia się sytuacja w przypadku kategorii analizujących środki w dochodach i wydatkach budżetów gmin.

Szczegóły obrazuje poniższa tabela (w przypadku Chrzanowa i Trzebinia podane dotyczą całych gmin miejsko-wiejskich).

Gmina	Lokaty gmin w województwie w poszczególnych kategoriach w roku 2019			
	Dochody własne budżetu gminy na 1 mieszkańca	Środki w dochodach budżetu gminy na finansowanie projektów UE na 1 mieszkańca	Wydatki budżetu gminy na 1 mieszkańca	Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON na 10 tys. ludności
Alwernia	45	72	169	72
Babice	61	107	173	91
Chrzanów	29	174	168	43
Libiąż	37	108	159	89
Trzebinia	17	168	165	42

Tabela 2. Gminy wchodzące w skład LGD na tle wszystkich małopolskich gmin.

Niski poziom przedsiębiorczości, spadająca liczba nowych przedsiębiorstw zakładanych przez osoby fizyczne, wysoki poziom bezrobocia (przede wszystkim wśród osób powyżej 55 roku życia) to czynniki, które zostały zaliczone do słabych stron obszaru LGD w Lokalnej Strategii Rozwoju. Warto też dodać, że w trakcie prac nad LSR, sami mieszkańcy obszaru uznali rynek pracy za największą słabość swojej małej ojczyzny (75,6% negatywnych ocen). Nie ulega wątpliwości, że działania na tym polu były nieodzowne.

W latach 2015-2019 w większości gmin wchodzących w skład LGD zwiększyła się liczba pracujących, w tym zwiększyła się też liczba pracujących kobiet. Negatywna tendencja, na wszystkich polach, miała miejsce jedynie w gminie Libiąż. Szczegóły obrazuje poniższa tabela.

Gmina	Pracujący w gminach wchodzących w skład LGD					
	Ogółem		Mężczyźni		Kobiety	
	2015	2019	2015	2019	2015	2019
Alwernia	1 665	1 818	1 013	1 104	652	714
Babice	639	723	229	296	410	427

Chrzanów – obszar wiejski	521	666	230	348	291	318
Libiąż	4 732	4 613	3 260	3 199	1 472	1 414
Trzebinia – obszar wiejski	974	1 130	518	615	456	515

Tabela 3. Pracujący w gminach wchodzących w skład LGD „Partnerstwo na Jurze”.

W LSR zwracano uwagę, że bezrobocie ma duży związek z charakterem gospodarki w powiecie chrzanowskim - typowo przemysłowym z rozwiniętą gospodarką przetwórczą i wydobywczą. Zamykanie zakładów czy ich restrukturyzacja i zmniejszanie zatrudnienia zrodziły mnóstwo problemów społecznych i gospodarczych. W konsekwencji doszło także do upadku małych przedsiębiorstw (podwykonawców) oraz firm działających w innych branżach zależnych od większych przedsiębiorstw. Na przestrzeni 20 lat około 20 tysięcy ludzi straciło pracę i tylko część z nich znalazła nowe zatrudnienia czy udało im się przekwalifikować.

Udział liczby bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym na obszarze LGD na koniec 2013 roku wynosił 8,6% i był wyższy od poziomu właściwego dla województwa małopolskiego (7,8%). Negatywne tendencje dotyczyły też liczby bezrobotnych zarejestrowanych. W 2014 roku na terenie powiatu chrzanowskiego zarejestrowanych było 5700 osób, co w stosunku do 2009 roku oznaczało wzrost o 357 osób. Tendencja wzrastająca była wyraźna zwłaszcza na obszarze gminy Alwernia. W 2014 roku dużym problemem była ilość osób długotrwale pozostających bez zatrudnienia.

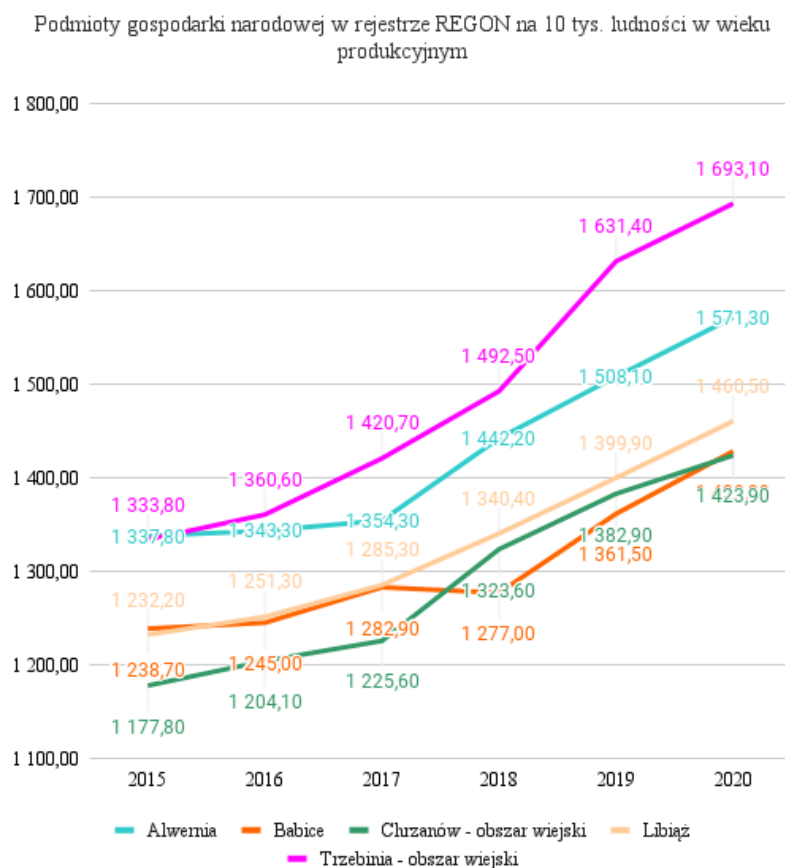
W latach 2015-2020 udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności znacznie się zmniejszył. W tym aspekcie warto odnotować dużą poprawę w gminie Alwernia, gdzie wskaźnik spadł o 1,7, a w przypadku kobiet o 1,9. Sytuacja kobiet na rynku pracy poprawiła się też znacznie w gminie Libiąż, gdzie wskaźnik spadł o 2,0.

Gmina	Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności według płci					
	Ogółem		Mężczyźni		Kobiety	
	2015	2020	2015	2020	2015	2020
Alwernia	5,2	3,5	4,5	3,2	5,9	4,0
Babice	5,2	4,5	4,7	3,3	5,7	5,7

Chrzanów – obszar wiejski	b.d.	4,5	b.d.	4,2	b.d.	5,0
Libiąż	5,0	3,6	4,0	3,0	6,3	4,3
Trzebinia – obszar wiejski	b.d.	4,0	b.d.	3,6	b.d.	4,4

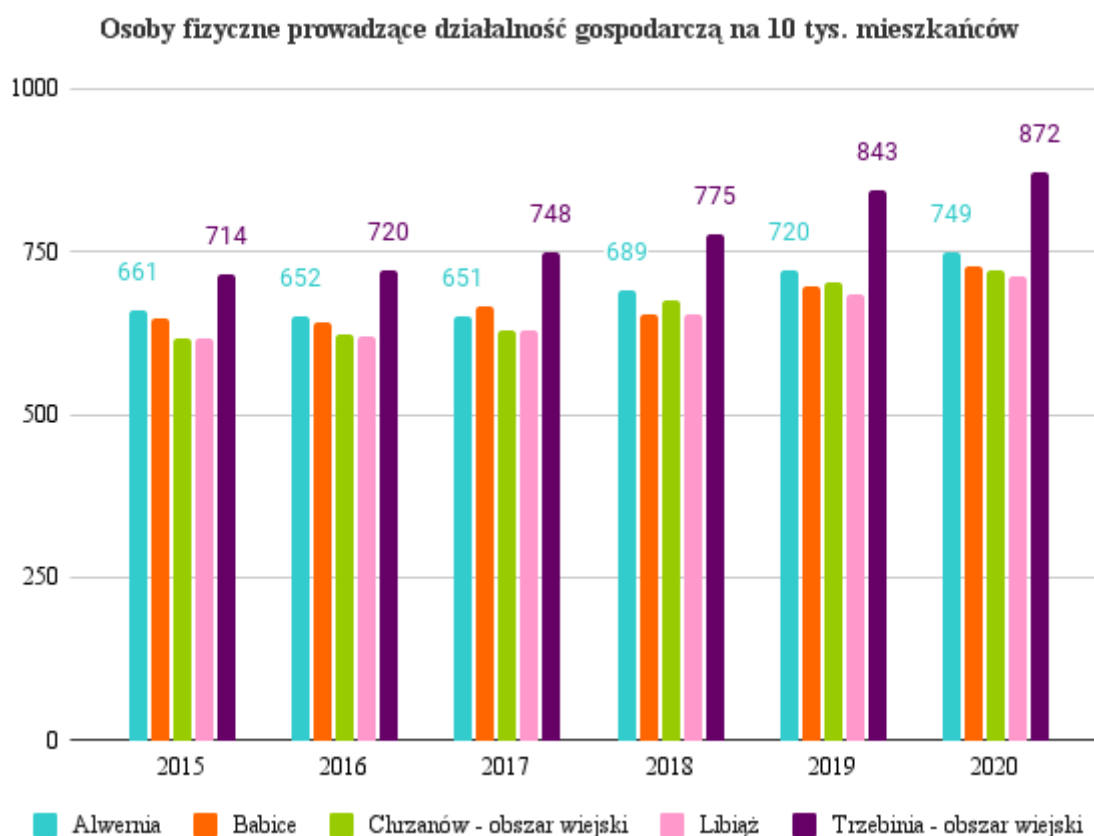
Tabela 4. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności według płci.

W 2014 roku na obszarze LGD zarejestrowanych było 5 570 podmiotów gospodarczych. Największą dynamiką wzrostu ich wskaźnika cechowała się gmina Alwernia (w porównaniu do 2009 roku dynamika wyniosła 10,6%). Najmniej korzystna tendencja miała miejsce w przypadku gminy Babice (8,9%) i obszaru wiejskiego Chrzanowa (8,4%), ale warto zauważyć, że wskaźniki były lepsze od średniej dla powiatu chrzanowskiego i gorsze od średniej dla województwa małopolskiego. W latach 2015-2020 znacznie zwiększyła się liczba podmiotów gospodarki narodowej w rejestrze REGON. W tym aspekcie imponująco przedstawiają się zwłaszcza wskaźniki dotyczące obszaru wiejskiego Trzebini, gdzie wskaźniki wzrosły o 359,3.

Wykres 3. Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON na tys. ludności w wieku produkcyjnym.

W LSR zwrócono uwagę na malejącą liczbę inicjatyw gospodarczych podejmowanych przez osoby fizyczne, co wynikało głównie z braku wsparcia na nowo tworzone przedsiębiorstwa. Okres wdrażania ocenianego dokumentu strategicznego przyniósł poprawę w tym zakresie. W latach 2015-2020 na obszarze LGD wzrost osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą dotyczył przede wszystkim obszaru wiejskiej gminy Trzebinia (wzrost o 158), zaś w pozostałych gminach wzrosty były już nieco mniejsze. Szczegóły obrazuje poniższy wykres.

Wykres 4. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą w gminach wchodzących w skład LGD na 10 tys. mieszkańców.

Podsumowując zagadnienia dotyczące przedsiębiorczości, należy zauważyć, że w LSR wskazano, iż kwestią kluczową dla objętego nią obszaru stało się zwiększanie miejsc pracy, rozwój oferty czasu wolnego i turystyki, w oparciu o lokalne zasoby. Sam rozwój oferty turystyczno/rekreacyjnej dawał nadzieję na stworzenie nowych podmiotów gospodarczych i rozwój usług świadczonych przez podmioty sektora czasu wolnego.

LSR wskazywała, iż w 2013 roku na obszarze LGD aktywnych było 29 kół gospodyń wiejskich i 138 organizacji, z czego aż 56 organizacji opisano jako bardzo aktywne w sferze działań na rzecz rozwoju społeczeństwa obywatelskiego. Wśród podejmowanych przez nie przedsięwzięć wymieniono: inicjatywy służące integracji grup społecznych wewnątrz grupy i między grupami; działania na rzecz ochrony zdrowia; działania na rzecz środowiska, ekologii, odnawialnych źródeł energii; działania służące wzmocnieniu sektora gospodarczego; pomoc przy realizowaniu inkubatorów i stref ekonomicznych; działania na rzecz kultywowania tradycji; działania na rzecz informowania i włączania sektora społecznego w realizację włączenia w demokratyczny rozwój i zarządzanie jednostkami sektora publicznego.

Zwracała uwagę duża ilość organizacji pozarządowych zajmujących się edukacją ekologiczną i ochroną środowiska. Do mocnych stron obszaru zaliczono także silne zakorzenienie organizacji pozarządowych i grup nieformalnych w tożsamości i tradycjach, a także osadzenie w konkretnych społecznych potrzebach. W LSR do słabych punktów sektora społecznego zaliczono natomiast niewystarczające kompetencje aktywnie działających organizacji pozarządowych oraz brak dostępu do istotnych zasobów (np. lokalowych).

W kontekście organizacji pozarządowych, warto zauważyć, że do grup defaworyzowanych zostały zaliczone koła gospodyń wiejskich. Defaworyzacja polegała w ich przypadku na braku osobowości prawnej, która uniemożliwiała rozwój i traktowanie na równi z innymi organizacjami, w tym brak możliwości aplikowania o środki finansowe. Problemem było także niskie docenienie wartości grupy jako kluczowego nośnika dziedzictwa regionu czy niskie wsparcie instytucjonalne grup. W LSR wyrażono nawet obawę o dalszą działalność i tym samym zniknięcie przekazicieli tradycji ludowych. Obszarem interwencji miało być wzmocnienie znaczenia grupy w społeczeństwie, ukazanie kluczowej ich roli oraz wsparcie i zaktywizowanie członków.

Grupy defaworyzowane zostały zdefiniowane na podstawie procesu partycypacyjnego oraz w odniesieniu do założeń programu PROW, który ma na celu wyrównanie dostępu osób z obszarów wiejskich do rynku pracy i do usług społeczno-kulturalnych. Do grup defaworyzowanych zaliczono:

- osoby defaworyzowane na rynku pracy - osoby bezrobotne;
- osoby defaworyzowane na rynku pracy - osoby z niepełnosprawnościami;
- osoby defaworyzowane na rynku pracy - kobiety;

- osoby zagrożone ubóstwem;
- osoby fizyczne pragnące zakładać działalność gospodarczą;
- organizacje NGO mające potencjał do rozwoju branży przedsiębiorczości społecznej i gospodarczej w ramach danej organizacji;
- seniorów, w tym przede wszystkim starsze i samotne osoby;
- koła gospodyń wiejskich;
- dzieci i młodzież z obszarów wiejskich oraz ich rodziców;
- dzieci i młodzież z ubogich rodzin oraz ich rodziców;
- dzieci i młodzież z rodzin patologicznych, dzieci i młodzież ze środowisk zaniedbanych i wychowujące się poza rodziną.

Do grup defaworyzowanych zdecydowano się kierować działania animacyjne i aktywizujące, związane z kształtowaniem i promowaniem przedsiębiorczych postaw oraz rozwojem infrastruktury społecznej.

Należy zauważyć, że sytuacja demograficzna obszaru LGD jest umiarkowanie korzystna. Najbardziej liczną grupą mieszkańców jest ludność w wieku produkcyjnym, ale jednocześnie w większości gmin obszaru można mówić o starzejącej się populacji. Stopniowo maleje liczba osób w wieku przedprodukcyjnym, a wzrasta liczba osób w wieku poprodukcyjnym. Istnieją jednak od tego wyjątki - zwraca uwagę wzrastająca liczba osób w wieku przedprodukcyjnym na obszarach wiejskich gminy Chrzanów i bardzo niewielki spadek tej liczby osób na obszarach wiejskich gminy Trzebinia. Potwierdza to wysoką atrakcyjność osadniczą terenów wiejskich. Szczegóły obrazuje poniższa tabela.

Gmina	Ludność gmin w wieku:					
	Przedprodukcyjnym		Produkcyjnym		Poprodukcyjnym	
	2015	2020	2015	2020	2015	2020
Alwernia	2 106	2 106	8 118	7 669	2 460	2 715
Babice	1 543	1 485	5 772	5 615	1 758	1 984
Chrzanów – obszar wiejski	1 616	1 640	6 385	6 096	2 224	2 467

Libiąż	3 921	3 773	14 446	13 352	4 282	5 011
Trzebinia – obszar wiejski	2 299	2 287	8 922	8 517	2 935	3 322

Tabela 5. Ludność gmin wchodzących w skład LGD w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym.

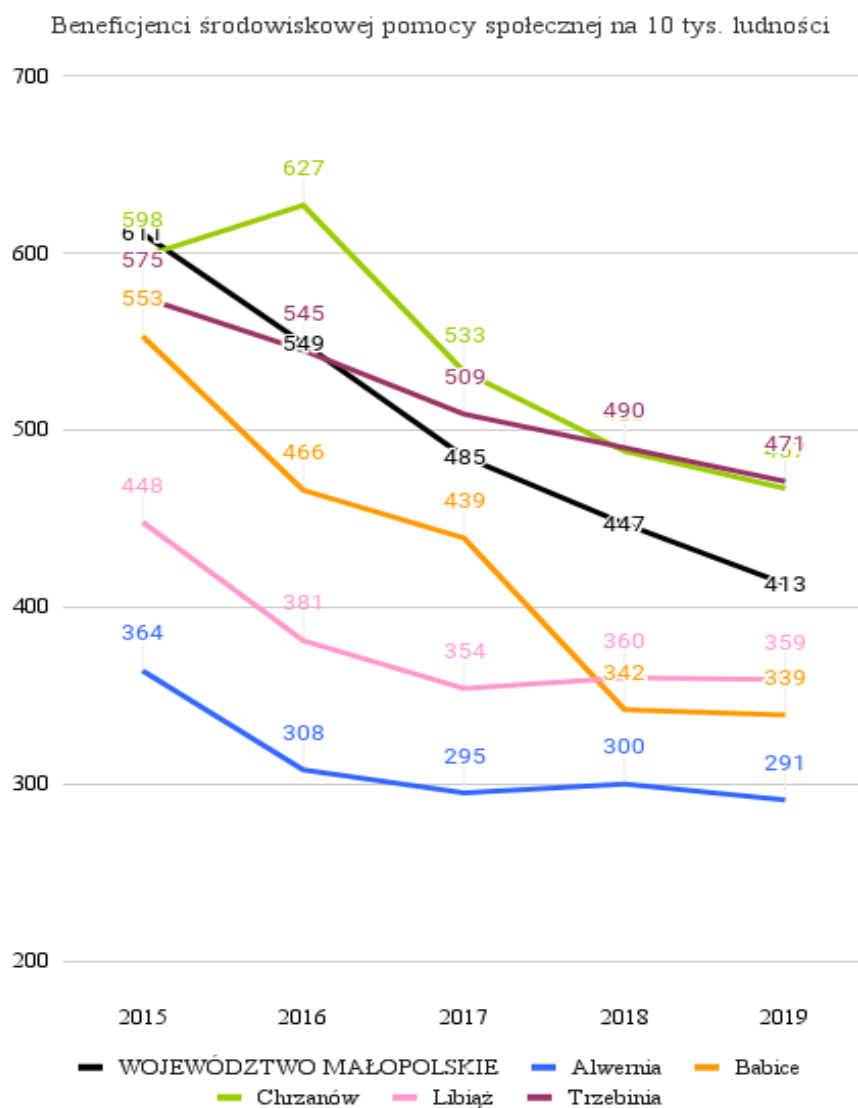
Atrakcyjność osadniczą obszarów wiejskich potwierdzają także dane dotyczące salda migracji. Na przestrzeni lat 2016-2019 były one dodatnie tylko na obszarach wiejskich gmin Chrzanów i Trzebinia. W gminach Alwernia i Babice dało się zaobserwować dość spore wahania, a zdecydowanie najgorsza sytuacja dotyczyła gminy Libiąż.

Saldo migracji ogółem w gminach wchodzących w skład LGD				
Nazwa gminy/rok	2016	2017	2018	2019
Alwernia	-8	21	21	-35
Babice	34	25	55	-11
Chrzanów – obszar wiejski	55	47	30	42
Libiąż	-76	-86	-42	-65
Trzebinia – obszar wiejski	33	30	31	57

Tabela 6. Saldo migracji ogółem w gminach wchodzących w skład LGD.

Problemy dotyczące lokalnej gospodarki i rynku pracy bezpośrednio przekładały się na sytuację w zakresie realizacji polityki społecznej. W 2014 roku w powiecie chrzanowskim liczba osób objętych pomocą społeczną wyniosła 7517. Odnotowano jednakże spadek liczby beneficjentów pomocy społecznej, który w stosunku do 2009 roku wyniósł 17,5%. Z jednej strony zwracano uwagę na pozytywne efekty polityki społecznej i wzrost poziomu jakości życia, ale z drugiej podkreślano zmianę kryteriów przyznawania pomocy (podwyższenie poziomu kryterium dochodowego, decydującego o przyznaniu pomocy). Najczęstszymi powodami udzielania pomocy społecznej na terenie gmin obszaru LGD były: ubóstwo, bezrobocie, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia

gospodarstwa domowego, długotrwała lub ciężka choroba. W latach 2015-2019 obserwowano dalszy spadek liczby beneficjentów pomocy społecznej. Warto odnotować wyraźny spadek tego wskaźnika w gminie Babice. Poniższy wykres nie uwzględnia obszarów wiejskich Chrzanów i Trzebinia i pokazuje wskaźniki dla całych gmin miejsko-wiejskich.

Wykres 5. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności.

Ankiety przeprowadzone w trakcie prac nad LSR pokazały, że dla mieszkańców najbardziej oczekiwanymi kierunkami działań są: rozwój kultury i tradycji (61,5%), działania związane z bezrobociem (61,1%) i rozwój turystyki (50,4%). Wysokie wskazania dotyczące turystyki nie mogą dziwić, gdyż mamy do czynienia z obszarem bardzo atrakcyjnym pod tym względem, a potencjał ten nie jest do końca wykorzystywany.

Nie ulega wątpliwości, że bardzo mocną stroną obszaru LGD jest już samo położenie u podnóża Karpat, na pograniczu Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej oraz Wyżyny Śląskiej, w dolinie Wisły. Dzięki temu cechują go bogate walory przyrodnicze oraz zróżnicowana rzeźba terenu wpływająca na atrakcyjność krajobrazową i rekreacyjno-turystyczną. Przez teren LGD przebiegają obszary trzech parków krajobrazowych (Rudniańskiego Parku Krajobrazowego, Tenczyńskiego Parku Krajobrazowego oraz Parku Krajobrazowego Dolinki Krakowskie), w których obrębie wyznaczono 43 pomniki przyrody.

Należy zauważyć, że obszar LGD to znakomite miejsce do uprawiania weekendowej turystyki. Atrakcją jest obecność licznych budowli sakralnych, zamków, rezydencji i dworów. Zainteresowaniem cieszą się akweny Kozi Bród, Balaton i Zalew Chechło w Trzebini oraz Skowronek w Alwerni. W tym aspekcie do mocnych stron zaliczyć trzeba też ścieżki rowerowe, prezentujące ciekawe miejsca na obszarze LGD i umożliwiające uprawianie czynnego wypoczynku, w tym dwa międzynarodowe szlaki rowerowe: Kraków-Morawy-Wiedeń Greenways oraz Eurovelo R4. Atutem jest także muzeum garncarstwa.

Cechą charakterystyczną obszaru jest również bogata oferta imprez kulturalnych. W powiecie chrzanowskim organizowane są wydarzenia o charakterze cyklicznym, w tym obchody Dni Miast i Wsi. W Nadwiślańskim Parku Etnograficznym w Wygiełzowie rokrocznie odbywa się Festiwal Muzyki Kameralnej i Organowej oraz przyciągające coraz większą rzeszę ludzi „Ziemniaczysko” i Festiwal Tradycyjnych Przepisów. Co roku organizowane są także: Sylwester pod gwiazdami, Powiatowy Konkurs Przyśpiewek Weselnych, a także Strzelanka Alwernijska (odpuść w klasztorze OO. Bernardynów w Alwerni, zwany tak przez dawny zwyczaj strzelania z moździerzy). Na obszarze objętym LSR utworzono trzy miejscowości tematyczne – „Bolęcín. Wioska pod Skałą”, „Dulowa. Zaginiona Wioska” oraz „Zagórze. Wioska u Źródła”. Oferują one warsztaty i lekcje tematyczne, wycieczki oraz *questy*, a także organizują pokazy lokalnego rzemiosła i potraw.

LGD „Partnerstwo na Jurze” wypracowało także wspólną markę „Chrzanolandia”. Skupia ona największe atrakcje turystyczne gmin i służy ich synergii, a także wzmocnieniu siły przekazu oferty oraz przyciągnięciu większej liczby turystów.

Problemem w kontekście rozwoju turystyki jest natomiast niewystarczająca infrastruktura turystyczno-wypoczynkowa, brak spójnej oferty turystyczno-rekreacyjnej gmin, brak zintegrowania oferty turystycznej, brak odpowiedniej promocji, wizualizacji i informacji, a także zły stan niektórych obiektów czy poziomu usług wiążących się z zabytkami. Małą liczbę

turystycznych obiektów noclegowych potwierdzają dane statystyczne, pokazujące, iż po jednym turystycznym obiekcie noclegowym dysponują tylko gmina Libiąż i obszar wiejski Trzebinia.

Turystyczne obiekty noclegowe w gminach – stan w dniu 31 lipca poszczególnych lat			
Nazwa gminy/rok	2016	2018	2020
Alwernia	0	0	0
Babice	0	0	0
Chrzanów – obszar wiejski	0	0	0
Libiąż	1	1	1
Trzebinia – obszar wiejski	1	1	1

Tabela 7. Turystyczne obiekty noclegowe w gminach wchodzących w skład LGD „Partnerstwo na Jurze”.

Do najważniejszych obszarów interwencji w LSR zaliczono:

- wsparcie i rozwój gospodarki/przemysłu;
- rozwój turystyki;
- rozwój oferty czasu wolnego;
- działania na rzecz środowiska i przeciwdziałania zmianom klimatu.

W rezultacie prowadzonych analiz zdefiniowano następujący cel ogólny dla LSR: **Stworzenie warunków do poprawy jakości życia mieszkańców obszarów wiejskich z wykorzystaniem potencjału przyrodniczego, kulturowego, społecznego, gospodarczego oraz organizacyjnego dla zrównoważonego rozwoju regionu.** Uznano, iż jego realizacja może w istotny sposób przyczynić się do zmiany sytuacji mieszkańców obszaru LGD.

Na podstawie diagnozy i konsultacji społecznych wygenerowano cztery cele szczegółowe:

1. Kształtowanie oferty oraz warunków dla spędzania czasu wolnego mieszkańców oraz rozwój potencjału turystycznego i rekreacyjnego obszaru objętego LSR.

2. Wsparcie i promocja efektywnej, nowoczesnej gospodarki, w tym turystycznej, opartej na lokalnych zasobach.

3. Innowacyjne rozwiązania i zachowania promujących ochronę środowiska i przeciwdziałania zmianom klimatu.

4. Wzmocnienie włączenia społecznego mieszkańców w proces wdrażania LSR poprzez działania edukacyjne oraz rozwój partnerstwa na rzecz rozwoju obszaru objętego LSR.

5.2. Rzeczowy i finansowy postęp w realizacji LSR

Ocena postępu rzeczowo-finansowego pozwala sprawdzić pierwsze efekty wdrażania Lokalnej Strategii Rozwoju. Ewaluacja jest możliwa dzięki danym dotyczącym wskaźników wartości produktu, przypisanych do poszczególnych przedsięwzięć na etapie tworzenia LSR. Umiejętny dobór wskaźników zwiększa możliwość dobrej orientacji w realizowaniu celów szczegółowych. Na początek warto przyjrzeć się samej historii naborów, której szczegóły prezentuje poniższa tabela.

Data naboru	Przedsięwzięcie (K – konkurs, O – operacja własna, G – projekt grantowy)	Liczba złożonych wniosków	Liczba wybranych wniosków	Liczba podpisanych umów	Protesty złożone	Protesty / odwołania uwzględnione
24.05.2021-08.06.2021	Zakładanie działalności gospodarczej (K)	10	-	-	-	-
24.05.2021-08.06.2021	Rozwój działalności gospodarczej (K)	6	-	-	-	-
08.07.2020 (data publikacji)	Tworzenie i rozwój oferty turystycznej, wykorzystującej zasoby obszaru LSR b) produkty turystyczne (O)	-	-	-	-	-
14.09.2020-30.09.2020	Tworzenie i rozwój oferty turystycznej, wykorzystującej zasoby obszaru LSR a) obiekty infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej	0	-	-	-	-
03.08.2020-19.08.2020	Tworzenie i rozwój oferty turystycznej, wykorzystującej zasoby obszaru LSR a) obiekty infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej	0	-	-	-	-
15.06.2020-30.06.2020	Stworzenie kompleksowej innowacyjnej oferty edukacji proekologicznej, promującej ochronę środowiska i przeciwdziałanie zmianom klimatu	0	-	-	-	-
29.05.2020-16.06.2020	Tworzenie i rozwój oferty turystycznej, wykorzystującej zasoby obszaru LSR a) obiekty infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej	1	1	1	-	-
29.05.2020-	Rozwój oferty czasu wolnego dla mieszkańców LSR, w tym grup defaworyzowanych,	5	5	5	-	-

16.06.2020	sprzyjający włączeniu społecznemu, poprzez budowę, przebudowę, rozbudowę, modernizację i wyposażenie					
2.04.2020-17.04.2020	Rozwój oferty czasu wolnego dla mieszkańców LSR poprzez budowę, przebudowę, rozbudowę, modernizację i wyposażenie obiektów nabór odwołany	-	-	-	-	-
16.03.2020-14.04.2020	Tworzenie i rozwój oferty turystycznej, wykorzystującej zasoby obszaru LSR a) obiekty infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej	0	-	-	-	-
16.03.2020-14.04.2020	Wspieranie rozwoju gospodarczego, w tym w branży turystycznej i okołoturystycznej poprzez inwestycje polegające na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa (K)	3	2	-	-	-
04.12.2019-18.12.2019	Wspieranie rozwoju gospodarczego, w tym w branży turystycznej i okołoturystycznej poprzez inwestycje polegające na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa	6	4	3	1	0
02.12.2019-17.12.2019	Wspieranie rozwoju gospodarczego, w tym w branży turystycznej i okołoturystycznej poprzez inwestycje polegające na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa (K)	7	7	2	3	1 w całości (UMWM) 1 częściowo
04.11.2019-18.11.2019	Stworzenie kompleksowej innowacyjnej oferty edukacji proekologicznej, promującej ochronę środowiska i przeciwdziałanie zmianom klimatu	-	-	-	-	-
04.11.2019-18.11.2019	Rozwój oferty czasu wolnego dla mieszkańców LSR, w tym grup defaworyzowanych, sprzyjający włączeniu społecznemu, poprzez budowę, przebudowę, rozbudowę, modernizację i wyposażenie	8	4	3	-	-
08.04.2019-24.04.2019	Stworzenie kompleksowej innowacyjnej oferty edukacji proekologicznej, promującej ochronę środowiska i przeciwdziałanie zmianom klimatu	0	-	-	-	-
08.04.2019-24.04.2019	Wspieranie rozwoju gospodarczego, w tym w branży turystycznej i okołoturystycznej poprzez inwestycje polegające na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa	7	Wnioski wycofane	-	-	-
08.04.2019-24.04.2019	Wspieranie rozwoju gospodarczego, w tym w branży turystycznej i okołoturystycznej poprzez inwestycje polegające na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa	9	Wnioski wycofane	-	-	-
08.04.2019-24.04.2019	Rozwój oferty czasu wolnego dla mieszkańców LSR, w tym grup defaworyzowanych, sprzyjający włączeniu społecznemu, poprzez budowę, przebudowę, rozbudowę, modernizację i wyposażenie	7	Wnioski wycofane	-	-	-
27.07.2018 (data	Innowacyjne działania edukacyjne, w zakresie proekologicznych rozwiązań, promujących	-	-	-	-	-

publikacji)	ochronę środowiska i przeciwdziałanie zmianom klimatu. (O)					
27.07.2018 (data publikacji)	Tworzenie i rozwój oferty turystycznej, wykorzystującej zasoby obszaru LSR - produkty turystyczne. (O)	1	1	1	-	-
07.05.2018 (data publikacji)	Innowacyjne działania edukacyjne, w zakresie proekologicznych rozwiązań, promujących ochronę środowiska i przeciwdziałanie zmianom klimatu. (O)	1	1	1	-	-
21.02.2018 (data publikacji)	Tworzenie i rozwój oferty turystycznej, wykorzystującej zasoby obszaru LSR - produkty turystyczne. (O)	-	-	-	-	-
13.02.2018 (data publikacji)	Tworzenie i rozwój oferty turystycznej, wykorzystującej zasoby obszaru LSR - produkty turystyczne. (O)	-	-	-	-	-
13.02.2018 (data publikacji)	Tworzenie i rozwój oferty turystycznej, wykorzystującej zasoby obszaru LSR - produkty turystyczne. (O)	-	-	-	-	-
13.02.2018 (data publikacji)	Tworzenie i rozwój oferty turystycznej, wykorzystującej zasoby obszaru LSR - produkty turystyczne. (O)	-	-	-	-	-
13.02.2018 (data publikacji)	Tworzenie i rozwój oferty turystycznej, wykorzystującej zasoby obszaru LSR - produkty turystyczne. (O)	-	-	-	-	-
13.02.2018 (data publikacji)	Tworzenie i rozwój oferty turystycznej, wykorzystującej zasoby obszaru LSR - produkty turystyczne. (O)	-	-	-	-	-
18.07.2017- 08.08.2017	Stworzenie kompleksowej innowacyjnej oferty edukacji proekologicznej, promującej ochronę środowiska i przeciwdziałanie zmianom klimatu (K)	1	1	0	-	-
18.07.2017- 08.08.2017	Wspieranie rozwoju gospodarczego, w tym w branży turystycznej i okołoturystycznej poprzez inwestycje polegające na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa (K)	8	5	3	2	0
18.07.2017- 08.08.2017	Wspieranie rozwoju gospodarczego, w tym w branży turystycznej i okołoturystycznej poprzez inwestycje polegające na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa (K)	8	6	1	1	0
18.07.2017- 08.08.2017	Rozwój oferty czasu wolnego dla mieszkańców LSR, w tym grup defaworyzowanych, sprzyjający włączeniu społecznemu, poprzez budowę, przebudowę, rozbudowę, modernizację i wyposażenie (K)	8	7	3	1	0
14.12.2016- 10.01.2017	Wspieranie rozwoju gospodarczego, w tym w branży turystycznej i okołoturystycznej poprzez inwestycje polegające na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa (K)	3	2	2	-	-

14.12.2016-10.01.2017	Rozwój oferty czasu wolnego dla mieszkańców LSR, w tym grup defaworyzowanych, sprzyjający włączeniu społecznemu, poprzez budowę, przebudowę, rozbudowę, modernizację i wyposażenie (K)	1	1	1	-	-
-----------------------	--	---	---	---	---	---

Tabela 8. Nabory w ramach realizacji LSR przez LGD „Partnerstwo na Jurze”.

W kontekście naborów warto zwrócić uwagę na zmiany w LSR, które zostały dokonane w ocenianym okresie. Miały one związek z koniecznością dostosowywania się do nowych zewnętrznych uwarunkowań, potrzebą naprawienia drobnych błędów, ale także zmieniającą się sytuacją na obszarze LGD. Korekty w LSR miały miejsce głównie w 2020 i 2021 roku. Patrząc bardziej szczegółowo, dotyczyły one między innymi trudności z realizacją wskaźnika dotyczącego produktu turystycznego (brak zainteresowania) i w konsekwencji przeniesieniem środków na działania związane z przedsiębiorczością. Pewne zmiany miały też związek z koniecznością dokonania przewalutowania LSR. W najbliższym czasie planowane są dalsze korekty i przeniesienie środków z rozwoju działalności gospodarczych na infrastrukturę niekomercyjną, gdzie istnieje większa pewność skutecznej i terminowej realizacji przedsięwzięć.

Same nabory w LGD „Partnerstwo na Jurze” organizowane są naprzemiennie - działania niekomercyjne przeplatają się z przedsiębiorczością, ale niezbędne jest także reagowanie na bieżąco, zwłaszcza w przypadku wycofywania wniosków. Ogólnie zdecydowanie największą popularnością cieszyły się nabory na podejmowanie działalności gospodarczej. Składano też wnioski na przedsięwzięcia z zakresu rozwoju działalności gospodarczej oraz rozwoju oferty czasu wolnego dla mieszkańców LSR. Dużo naborów dotyczyło tworzenia i rozwoju oferty turystycznej, ale mimo kampanii promocyjnych nie spotkały się one z zainteresowaniem i dlatego podjęto wspomnianą już decyzję o przeniesieniu środków. W konsekwencji można mieć pewne wątpliwości, czy turystyka była trafionym celem albo, biorąc pod uwagę wielki potencjał turystyczny obszaru, czy nie należałoby spróbować innych form promocji.

W 2017 roku dało się zaobserwować duże zainteresowanie naborami, co miało związek ze zmianami w kryteriach, ale też odpowiednią promocją działań oraz nabraniem doświadczenia przez osoby pracujące w Biurze LGD. Istotnym czynnikiem rzutującym na kolejne działania był fakt, iż w czerwcu 2018 roku nastąpiła zmiana organu decyzyjnego z Zarządu na Radę. Zrodziło to pewne problemy, skutkujące m.in. tym, iż przez pół roku nie było

możliwości dokonywania ocen wniosków. Wpływ na to miało także tempo prac Urzędu Marszałkowskiego (związanych m.in. z oceną nowego składu Rady) i długie procedury. W konsekwencji w 2018 roku nie prowadzono naborów, a w kwietniu 2019 roku wszystkie wnioski zostały wycofane. Stowarzyszenie utraciło płynność finansową i zostało zmuszone do zaciągnięcia krótkoterminowego kredytu. Pozytywnym elementem było to, że LGD w obliczu takich trudności w 2018 roku prowadziło operacje własne.

Przedstawiciele organów LGD wyrażają jednak przekonanie, iż uda się nadrobić zaległości wynikające z opisanych powyżej wydarzeń. Pracownicy Stowarzyszenia dokładają starań by stało się to faktem. Jednym z najważniejszych przejawów tego proaktywnego nastawienia jest duży nabór wniosków, który został prowadzony w maju 2021 roku. W tym kontekście należy zauważyć, że pandemia COVID-19 nie wpłynęła negatywnie na funkcjonowanie LGD. By realizować działania zdecydowano się na wprowadzenie systemu hybrydowego, reżimu sanitarnego, a także wykorzystywano w większym stopniu doradztwo telefoniczne.

Kolejnym etapem ewaluacji jest sprawdzenie jak, w obliczu wskazanych powyżej problemów, LGD „Partnerstwo na Jurze” radziło sobie z realizowaniem założonych celów rozumianym tu jako osiągnięcie zaplanowanych wartości docelowych wskaźników.

Cel ogólny	Cel Szczegółowy	Przedsięwzięcie	Wskaźnik produktu	Jednostka miary	Stan docelowy	Realizacja (%) 2017		Realizacja (%) 2018		Realizacja (%) 2019		Realizacja (%) 2020		Realizacja (%) 31.05.2021			
						U	P	U	P	U	P	U	P	U	P		
I. Stworzenie warunków do poprawy jakości życia mieszkańców obszarów wiejskich z wykorzystaniem potencjału przyrodniczego, kulturowego, społecznego, gospodarczego oraz organizacyjnego dla zrównoważonego rozwoju regionu	I.1 Kształtowanie oferty oraz warunków dla spędzania czasu wolnego mieszkańców oraz rozwój potencjału turystycznego i rekreacyjnego o obszar objętego LSR	Rozwój oferty czasu wolnego dla mieszkańców LSR, w tym grup defaworyzowanych, sprzyjający włączeniu społecznemu, poprzez budowę, przebudowę, rozbudowę, modernizację i wyposażenie	Liczba obiektów infrastruktury czasu wolnego objętych wsparciem	szt.	18	41,68	0,00	66,67	58,33	66,67	66,67	100,00	53,33	88,89	44,44		
		Tworzenie i rozwój oferty turystycznej, wykorzystującej zasoby obszaru LSR a) obiekty infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej b) produkty turystyczne	Liczba nowych lub wspartych obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej	szt.	8	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	6,25	0,00	12,50	0,00	
			Liczba nowych lub ulepszonych produktów turystycznych wykorzystujących zasoby obszaru LSR	szt.	25	0,00	0,00	28,00	0,00	28,00	0,00	28,00	28,00	28,00	28,00	28,00	28,00
			Liczba sieci w zakresie oferty turystycznej, które otrzymały wsparcie w ramach realizacji LSR	szt.	1	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	I.2 Wsparcie i promocja efektywnej, nowoczesnej gospodarki, w tym turystycznej,	Wspieranie rozwoju gospodarczego, w tym w branży turystycznej i okołoturystycznej, poprzez inwestycje polegające na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa	Liczba operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa, w tym w branży turystycznej i okołoturystycznej	szt.	7	0,00	0,00	42,86	0,00	42,86	42,86	85,71	42,86	42,86	21,43		

	opartej na lokalnych zasobach	Wspieranie rozwoju gospodarczego, w tym w branży turystycznej i okołoturystycznej, poprzez inwestycje polegające na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa	Liczba operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa, w tym w branży turystycznej i okołoturystycznej	szt.	13	16,67	0,00	25,00	0,00	25,00	25,00	41,67	25,00	38,46	23,08
	I.3 Innowacyjne rozwiązania i zachowania promujących ochronę środowiska i przeciwdziałanie zmianom klimatu	Innowacyjne działania edukacyjne, z zakresie proekologicznych rozwiązań, promujących ochronę środowiska i przeciwdziałanie zmianom klimatu	Liczba zrealizowanych przedsięwzięć, w zakresie proekologicznych rozwiązań promujących ochronę środowiska i przeciwdziałanie zmianom klimatu	szt.	5	0,00	0,00	100,00	0,00	100,00	0,00	100,00	0,00	100,00	100,00
	I.4 Wzmocnienie włączenia społecznego mieszkańców w proces wdrażania LSR poprzez działania edukacyjne oraz rozwój partnerstwa na rzecz rozwoju obszaru objętego LSR	Wsparcie edukacyjne, lub informacyjne lub doradcze dla beneficjentów	Liczba podmiotów, którym udzielono indywidualnego doradztwa	szt.	200	13,50	0,00	122,00	0,00	221,50	221,50	229,50	229,50	229,50	229,50
W zakresie zasad pozyskiwania i rozliczania środków w ramach LSR		Liczba szkoleń dla beneficjentów LSR	osoba	3	166,67	0,00	166,67	0,00	233,34	233,34	233,34	233,34	300,00	300,00	
		Liczba spotkań informacyjno-konsultacyjnych LGD z mieszkańcami	szt.	12	25,00	0,00	33,35	0,00	50,00	50,00	50,00	50,00	50,00	50,00	

	Szkolenia podnoszące wiedzę i kompetencje dla członków organów statutowych Stowarzyszenia oraz pracowników LGD	Liczba osobodni szkoleń dla pracowników LGD	osobodni	45 w 2021 roku - 49	82,22	0,00	117,80	0,00	188,89	188,89	180,00	45,00	75,51	75,51	
		Liczba osobodni szkoleń dla organów LGD	osobodni	48 W 2021 roku - 122	85,42	0,00	150,00	0,00	114,59	114,59	77,08	77,08	66,39	66,39	
	Realizacja działań rozwojowych na rzecz obszaru LSR realizowanych we współpracy	Liczba przygotowanych projektów współpracy	szt.	2	50,00	0,00	50,00	0,00	50,00	50,00	50,00	50,00	50,00	50,00	50,00
		Liczba zrealizowanych projektów współpracy, w tym międzynarodowej	szt.	2	50,00	0,00	50,00	0,00	50,00	50,00	50,00	50,00	50,00	50,00	50,00
		Liczba LGD uczestnicząca w projektach współpracy	szt.	6	66,67	0,00	50,00	0,00	50,00	50,00	50,00	50,00	50,00	50,00	50,00
	Zapewnienie stabilnego i efektywnego wdrażania LSR	Liczba funkcjonujących jednostek administracyjnych w latach 2016 do 2023 mających na celu wdrożenie realizacji LSR	lata	8	25,00	0,00	37,50	0,00	50,00	50,00	62,50	62,50	62,50	62,50	62,50

Tabela 9. Postęp rzeczowy w realizacji LSR przez LGD „Partnerstwo na Jurze”.

W przypadku pierwszego celu szczegółowego jakim jest „Kształtowanie oferty oraz warunków dla spędzania czasu wolnego mieszkańców oraz rozwój potencjału turystycznego i rekreacyjnego obszaru objętego LSR” zauważalne są zmiany w docelowych wartościach wskaźników, które rzutują na aktualny stan realizacji. W przedsięwzięciu dotyczącym „rozwoju oferty czasu wolnego dla mieszkańców LSR, w tym grup defaworyzowanych, sprzyjający włączeniu społecznemu, poprzez budowę, przebudowę, rozbudowę, modernizację i wyposażenie” początkowy wskaźnik docelowy wynosił 12, w 2020 roku zmieniono go na 15, a w 2021 roku na 18. Warto zauważyć, że przy tym przedsięwzięciu wprowadzony został „hamulec” polegający na ograniczeniu maksymalnego dofinansowania (200 tysięcy złotych). Wszystko po to, by zapobiec sytuacji, w której realizacja kosztownych operacji uniemożliwia wytworzenia planowanej liczby produktów. Według danych z 31 maja 2021 zakontraktowano już 89% środków, a wypłacono 44%. W obliczu dużego zainteresowania, nie powinno być żadnych problemów z pełną realizacją tego przedsięwzięcia. W przypadku przedsięwzięć z zakresu tworzenia i rozwoju oferty turystycznej również doszło do zmian w stanie docelowym wskaźników. Miernik liczby nowych lub wspartych obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej aktualnie wynosi 8 (na samym początku 2, w 2019 roku zmieniono na 16). Cel jest daleki do zrealizowania, ale „Partnerstwo na Jurze” ma pomysł na dokończenie tego przedsięwzięcia, które zostanie „domknięte” między poprzez realizację operacji własnych. W przypadku wskaźnika „Liczba nowych lub ulepszonych produktów turystycznych wykorzystujących zasoby obszaru LSR” zrealizowano 7 operacji własnych i aktualnie stan realizacji wynosi 28%. Tutaj również planowane są kolejne działania w ramach operacji własnych. Wskaźnik „Liczba sieci w zakresie oferty turystycznej, które otrzymały wsparcie w ramach realizacji LSR” wynosi 0, ale plan działania „Partnerstwa na Jurze” od początku zawierał założenie, że działania w tym obszarze będą podejmowane w ostatnim okresie wdrażania dokumentu strategicznego.

W ramach drugiego celu szczegółowego, czyli „Wsparcie i promocja efektywnej, nowoczesnej gospodarki, w tym turystycznej, opartej na lokalnych zasobach” zwiększono wskaźniki dotyczące operacji polegających na utworzeniu nowych przedsiębiorstw (na początku było to 7, aktualnie 14, ale jest szansa, iż zostanie on zwiększony do 19 z środków na przedłużenie okresu realizacji LSR). Dobrze przedstawia się sytuacja z środkami na rozwój istniejącego przedsiębiorstwa. W 2021 roku zwiększono stan docelowy z 12 na 13 i bliskich

realizacji jest 11 spośród nich. Zagrożenie może dotyczyć tylko dwóch brakujących wskaźników i niezbędne będzie wybranie operacji możliwych do jak najszybszej realizacji. W konsekwencji wprowadzono dodatkowe punkty na operacje, które nie polegają na inwestycjach budowlanych. Z uwagi na wprowadzony w tym przypadku „hamulec” (maksymalnie 300 tysięcy złotych) planowane jest przeniesienie pozostałych środków na infrastrukturę.

Trzeci cel szczegółowy „Innowacyjne rozwiązania i zachowania promujące ochronę środowiska i przeciwdziałania zmianom klimatu” został już w 100% zrealizowany, a środki przeznaczone na operacje własną. Działania związane z aktywizacją i działalnością Biura LGD również przebiegają bardzo dobrze i „Partnerstwo na Jurze” udało się zrealizować dużą część wskaźników.

Przedsięwzięcia	Budżet w LSR	Postęp finansowy narastająco											
		2016		2017		2018		2019		2020		2021 (stan na 31.05.)	
		Pomoc przyznana	Pomoc wypłacona	Pomoc przyznana	Pomoc wypłacona	Pomoc przyznana	Pomoc wypłacona	Pomoc przyznana	Pomoc wypłacona	Pomoc przyznana	Pomoc wypłacona	Pomoc przyznana	Pomoc wypłacona
Rozwój oferty czasu wolnego dla mieszkańców LSR, w tym grup defaworyzowanych, sprzyjający włączeniu społecznemu, poprzez budowę, przebudowę, rozbudowę, modernizację i wyposażenie	2 412 424			206 663,05	0,00	1 033 571,62	895 960,85	1 006 048,85	877 961,87	1 973 916,22	877 962	1 973 916,22	877 962
Tworzenie i rozwój oferty turystycznej, wykorzystującej zasoby obszaru LSR a) obiekty infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej b) produkty turystyczne	1 300 000 od 2020 roku - 598 285			0,00	0,00	50 000	0,00	50 000	0,00	148 285	48 285	148 285	48 285
Wspieranie rozwoju gospodarczego, w tym w branży turystycznej i okoturystycznej, poprzez	1 346 320			0,00	0,00	300 000	0,00	300 000	300 000	600 000	540 000	600 000	540 000

inwestycje polegające na utworzenie nowego przedsiębiorstwa													
Wspieranie rozwoju gospodarczego, w tym w branży turystycznej i okołoturystycznej , poprzez inwestycje polegające na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa	3 197 947			600 000	0,00	896 167,73	0,00	896 167,73	896 167,73	1 357 269,1	891 397,11	1 357 269,1	891 397,11
Innowacyjne działania edukacyjne, z zakresie proekologicznych rozwiązań, promujących ochronę środowiska i przeciwdziałanie zmianom klimatu	11 256			0,00	0,00	50 000	0,00	50 000	0,00	11 256	11 256	11 256	11 256

Tabela 10. Postęp finansowy w realizacji LSR przez LGD „Partnerstwo na Jurze”.

Na przedsięwzięcia „Rozwój oferty czasu wolnego dla mieszkańców LSR, w tym grup defaworyzowanych, sprzyjający włączeniu społecznemu, poprzez budowę, przebudowę, rozbudowę, modernizację i wyposażenie” w 2020 roku przeniesiono środki z przedsięwzięć ekologicznych i dotyczących produktu turystycznego (na które nie było zapotrzebowania). Realizacja jest dość zaawansowana i z 2,4 mln zł przyznano już ok. 2 mln zł (wypłacono ok. 900 tys. zł). W przypadku przedsięwzięcia dotyczącego tworzenia i rozwoju oferty turystycznej, wykorzystującej zasoby obszaru LSR zmniejszono w 2020 roku budżet (z 1,3 mln zł do ok. 600 tys. zł) i działania są dość dalekie do realizacji, ale „Partnerstwo na Jurze” ma pewne pomysły, by cel udało się osiągnąć.

Zwiększono budżet na przedsięwzięcie „Wspieranie rozwoju gospodarczego, w tym w branży turystycznej i okołoturystycznej, poprzez inwestycje polegające na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa” i było to zwiększenie całkiem spore (z 700 tys. zł do ponad 1,3 mln zł). Nieznacznie zwiększono budżet na „Wspieranie rozwoju gospodarczego, w tym w branży turystycznej i okołoturystycznej, poprzez inwestycje polegające na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa”. W obu przypadkach nie ma większych obaw co do tego, iż „Partnerstwo na Jurze” nie zrealizuje wskaźników, a raczej prawdopodobne jest dołożenie środków na utworzenie nowych przedsiębiorstw.

Z uwagi na niewielkie zainteresowanie zmniejszono środki na innowacyjne działania edukacyjne z zakresu proekologicznych rozwiązań, promujących ochronę środowiska i przeciwdziałanie zmianom klimatu. Założona w 2020 roku suma 11 256 zł została już w całości wypłacona.

5.3. Projekty współpracy

„Partnerstwo na Jurze” zrealizowało do tej pory jeden projekt współpracy. „Rozwój ekomuzeów na rzecz promocji turystyki na obszarach wiejskich i małych miast” to projekt wykonany na wczesnym etapie realizacji LSR (rozpoczął się we wrześniu 2017 roku i zakończył w lipcu 2018 roku). W działaniach wzięło udział 3 partnerów krajowych (Dolina Karpia, Gościniec 4 Żywiołów, Krynicka Organizacja Turystyczna) i jeden zagraniczny (austriacki LAG Zeitkultur Oststeirisches Kernland). Działania w projekcie koncentrowały się na takich zadaniach jak:

- przeprowadzanie kampanii informacyjno-promocyjnej ekomuzeów (wydanie materiałów informacyjno-promocyjnych, utworzenie infrastruktury turystycznej, utworzenie pakietów turystycznych na bazie obiektów i ofert turystycznych ekomuzeów, promocja ekomuzeów w mediach, organizacja konferencji podsumowującej współpracę);
- wymiana wiedzy i doświadczeń w procesie zarządzania i promocji ekomuzeów (wizyty studyjne i szkolenia u partnera zagranicznego, jak i partnerów krajowych);
- narzędzia wspomagające proces zarządzania i promocji ekomuzeów (stworzenie portalu internetowego).

W ramach projektu stworzono stronę internetową www.chrzanolandia.com.pl, służącą ukazaniu bogactwa kulturalnego i przyrodniczego powiatu chrzanowskiego, wydano 5 tysięcy sztuk map turystycznych, wykonano roll-upa ekomuzeum, ściankę promocyjną z atrakcjami turystycznymi, nakręcono sześć promocyjnych spotów i jeden film promujący obszar LGD. Całkowity budżet wyniósł 194 339 zł, a udział finansowy LGD „Partnerstwo na Jurze” 54 601,41 (kwota faktyczna, a kwota z umowy to 67 202).

Aktualnie planowany jest jeszcze jeden projekt (w jego realizacji przeszkodziła pandemia COVID), którego celem jest wymiana doświadczeń dotyczących miejsc turystycznych, w tym zakładania agroturystyk oraz rejestracji potraw tradycyjnych.

5.4. Działania poza RLKS

Pracownicy LGD „Partnerstwo na Jurze” są aktywni na polu pozyskiwania dodatkowych środków na działalność Stowarzyszenia. Ich starania nie zawsze kończą się sukcesem, co jest naturalne w przypadku konkursów dotacyjnych. W latach 2016-2020 udało się pozyskać środki na realizację 3 dodatkowych działań.

Pierwszym działaniem realizowanym poza programem LEADER, na który warto zwrócić uwagę, jest organizacja pięciu seansów plenerowego kina w miejscowościach powiatu chrzanowskiego w terminach 30 sierpnia - 13 listopada 2020 roku. Z tego wydarzenia kulturalnego skorzystało 150 osób, które przy okazji zapoznały się z lokalnymi atrakcjami turystycznymi. Budżet projektu wyniósł 18 tysięcy złotych, a dofinansowanie pochodziło z konkursu „Małopolska Gościńska”.

Kolejne działania, na które warto zwrócić uwagę, to promowanie kultury fizycznej wśród osób starszych. Była to odpowiedź na inicjatywę samych seniorów. Pierwsza akcja tego typu odbyła się w terminie kwiecień-październik 2016 i w jej trakcie przeprowadzono cykl zajęć ruchowych (20 osób poprawiło sprawność i kondycję fizyczną, a dodatkowo zorganizowano jedno wydarzenie promujące zdrowy i aktywny tryb życia). Druga akcja tego typu odbyła się w terminach lipiec-listopad 2019 roku. W jej trakcie seniorzy nauczyli się poprawnie korzystać z kijów nordic walking (20 osób), wzięli udział w wycieczkach (8 wycieczek), skorzystali z zakupionego roweru stacjonarnego (20 osób) i wzięli udział w wydarzeniu promującym zdrowy styl życia (90 osób). Po zakończeniu obu działań seniorzy mogli korzystać dalej z zakupionego sprzętu. Budżet projektów wyniósł odpowiednio 6 340 zł i 4 274 zł, a patronem akcji był Fundusz Inicjatyw Obywatelski.

Działania poza RLKS skierowane są do grup defaworyzowanych, w tym przede wszystkim seniorów, a dodatkowo odwołują się do jednego z celów szczegółowych ocenianej strategii, czyli kształtowania oferty oraz warunków dla spędzania czasu wolnego mieszkańców oraz rozwoju potencjału turystycznego i rekreacyjnego obszaru objętego LSR. Można zatem stwierdzić, że te dodatkowe projekty dobrze wpisują się w cele strategiczne, które „Partnerstwo na Jurze” powinno realizować w obecnym okresie programowania. Warto dodać, że kolejne działanie z „Małopolski Gościńskiej” jest aktualnie realizowane.

5.5. Działalność Biura LGD

Biuro Lokalnej Grupa Działania „Partnerstwo na Jurze” zlokalizowane jest w Chrzanowie. Jego skład osobowy sformował się tuż po przygotowaniu strategii i nie było potem większych zmian (dwie osoby pracują niemal niezmiennie od 2016 roku, a jedna rozpoczęła pracę w 2020 roku). Zamieszczone we wcześniejszych częściach raportów dane dobrze pokazują, iż w początkowym okresie realizacji LSR potrzebny był czas do pełnego wdrożenia się w związane z tym zadania. W momencie przeprowadzania ewaluacji sytuacja kadrowa w Biurze była ustabilizowana, co pozytywnie przekładało się na efekty w postaci postępu finansowego i rzeczowego. Ważną i pomocną osobą jest księgowa, która aktualnie zatrudniona jest na pół etatu. Warto też podkreślić działania służące minimalizowaniu kosztów zatrudnienia (np. nim dojdzie do zatrudnienia nowej osoby na etat skorzystano ze stażu, a aktualnie robót publicznych).

Specyfika pracy biura „Partnerstwa na Jurze” polega na dzieleniu się obowiązkami, nie ma możliwości, by jedna osoba skupiała się tylko na swoich zadaniach. Pracownicy doskonale wiedzą jaka jest misja, cel i sens istnienia LGD. Współpraca z Radą i Zarządem LGD układa się raczej bezproblemowo, chociaż różny jest stopień zaangażowania poszczególnych członków tych organów w życie stowarzyszenia. Największym problemem dla pracowników jest „biurokracja” określana jako „przygniatająca”, zwłaszcza w przypadku wniosków dla przedsiębiorców i oczekiwania na ich rozpatrzenie. Z uwagi na długi czas oczekiwania wielu przedsiębiorców, którzy mogliby skorzystać ze wsparcia w ramach realizacji LSR, zniechęca się do składania dokumentów.

W LGD „Partnerstwo na Jurze” dużą uwagę przykładą się do podnoszenia kompetencji. Szkolenia pracowników LGD od 1 stycznia 2016 roku do 31 maja 2021 roku przeprowadzano regularnie i było ich dużo. Niezbędne były jednak zmiany w harmonogramach szkoleń, gdyż plan w LSR nie uwzględniał nieprzewidzianych wcześniej zmian kadrowych. W przypadku szkoleń pracowników LGD dotyczyły one m.in. optymalizowania obsługi administracyjno-kancelaryjnej, zmian podatkowych i zmian w przepisach ZUS czy bieżącej problematyki PROW. Warte podkreślenia jest, że pracownicy biorą udział też w innych szkoleniach organizowanych przez Urząd Marszałkowski (które nie zostały uwzględnione w poniższej tabeli), podnosząc nieustannie swoje kompetencje. Ograniczeniem są jednak możliwości czasowe i w tym kontekście dużym pozytywem była

możliwość odbywania szkoleń zdalnych w trakcie pandemii COVID-19. Pewnym minusem dla pracowników jest zbyt mała liczba szkoleń typowo warsztatowych. Podobne podejście mają członkowie organów LGD, którzy chętnie korzystają z oferty i szkoleni byli m.in. z zakresu oceny i wyboru operacji/grantobiorców oraz obsługi Platformy Obsługi Projektów. Szczegóły obrazują poniższe tabele.

Data szkolenia	Temat szkolenia	Wykonawca szkolenia	Liczba przeszkolonych pracowników LGD
16.09.2016	Szkolenie z zakresu optymalizowania obsługi administracyjno-kancelaryjnej	Zespół Ekspertów Manager	2
05.01.2017	Szkolenie z zakresu optymalizowania obsługi administracyjno-kancelaryjnej	Marzena Cieślak	1
05.01.2017	Szkolenie z zakresu obsługi księgowej projektów unijnych	Marzena Cieślak	1
08.02.2018	Szkolenie z zakresu zmian podatkowych, w zasiłkach, w przepisach ZUS	EKSPERT doradca podatków, dr Krzysztof Biernacki	1
08.10.2018	Szkolenie z zakresu zmian podatkowych, w zasiłkach, w przepisach ZUS	ZUS	1
08.09.2017	Szkolenie z zakresu zarządzania projektami	Marzena Cieślak	3
05.01.2017	Szkolenie z zakresu bieżącej problematyki Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich	Marzena Cieślak	3
07.09.2017 08.09.2017	Szkolenie z zakresu bieżącej problematyki Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich	Marzena Cieślak	3
16.01.2017 17.10.2017	Szkolenie z zakresu tworzenia wniosków o przyznanie pomocy	CDR Kraków	1
11.01.2018	Szkolenie z zakresu zarządzania marką	Krynicka Organizacja Turystyczna	1
12.01.2018	Szkolenie z zakresu zarządzania marką	Krynicka Organizacja Turystyczna	1
10.12.2018	Szkolenie z zakresu optymalizowania obsługi administracyjno-kancelaryjnej	Marzena Cieślak	1
22.11.2018	Szkolenie z zakresu zarządzania projektami	Marzena Cieślak	3
27.07.2018	Szkolenie z zakresu bieżącej problematyki Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich	Marzena Cieślak	3
28.07.2018	Szkolenie z zakresu tworzenia wniosków o przyznanie pomocy, weryfikacji wniosków o rozliczenie, prowadzenie monitoringu i kontroli	Marzena Cieślak	2
23.11.2018	Szkolenie z zakresu tworzenia wniosków o przyznanie pomocy, weryfikacji wniosków o rozliczenie, prowadzenie monitoringu i kontroli	Marzena Cieślak	2
26.03.2019	Szkolenie z zakresu zmian podatkowych, w zasiłkach, w przepisach ZUS	EKSPERT doradca podatków, dr Krzysztof Biernacki	
10.05.2019	Szkolenie z zakresu bieżącej problematyki Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich	Marzena Cieślak	3
05.11.2020	Szkolenie z zakresu bieżącej problematyki Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich	UMWM	2

Tabela 11. Szkolenia pracowników LGD w okresie od 1.01.2016 do 31.05.2021.

Data szkolenia	Temat szkolenia	Wykonawca szkolenia	Liczba przeszkolonych członków zarządu	Liczba przeszkolonych członków rady
05.01.2017	Szkolenie z zakresu oceny i wyboru operacji/grantobiorców, w tym procedur oceny i wyboru operacji/grantobiorców, interpretacji kryteriów wyboru, obsługi Platformy Obsługi Projektów	Marzena Cieślak	8	-
08.09.2017	Szkolenie z zakresu oceny i wyboru operacji/grantobiorców, w tym procedur oceny i wyboru operacji/grantobiorców, interpretacji kryteriów wyboru, obsługi Platformy Obsługi Projektów	Marzena Cieślak	8	-
05.01.2017	Szkolenie z zakresu weryfikacji części finansowo-księgowej wniosków	Marzena Cieślak	8	-
07.09.2017	Bieżąca problematyka PROW	Marzena Cieślak	8	-
27.07.2018	Szkolenie z zakresu oceny i wyboru operacji/grantobiorców, w tym procedur oceny i wyboru operacji/grantobiorców, interpretacji kryteriów wyboru, obsługi Platformy Obsługi Projektów	Marzena Cieślak	-	10
23.11.2018	Szkolenie z zakresu oceny i wyboru operacji/grantobiorców, w tym procedur oceny i wyboru operacji/grantobiorców, interpretacji kryteriów wyboru, obsługi Platformy Obsługi Projektów	Marzena Cieślak	-	6
28.07.2018	Szkolenie z zakresu weryfikacji części finansowo-księgowej wniosków	Marzena Cieślak	-	9
22.11.2018	Szkolenie z zakresu weryfikacji części finansowo-księgowej wniosków	Marzena Cieślak	-	6
16.04.2019	Szkolenie z zakresu oceny i wyboru operacji/grantobiorców, w tym procedur oceny i wyboru operacji/grantobiorców, interpretacji kryteriów wyboru, obsługi Platformy Obsługi Projektów	Marzena Cieślak	-	12
05.11.2020	Szkolenie z zakresu oceny i wyboru operacji/grantobiorców, w tym procedur oceny i wyboru operacji/grantobiorców, interpretacji kryteriów wyboru, obsługi Platformy Obsługi Projektów	UMWM	-	6

Tabela 12. Szkolenia członków organów LGD w okresie od 1.01.2016 do 31.05.2021.

Wpływ na efektywne działania LGD i zaangażowanie lokalnej społeczności w realizowanie LSR ma obustronna komunikacja pomiędzy Stowarzyszeniem a przedstawicielami lokalnej społeczności. Jej umożliwienie jest podstawowym celem planu komunikacji zawartego w LSR. Do głównych jego celów zaliczono:

- monitorowanie procesu wdrażania LSR,
- informowanie o rozpoczęciu realizacji LSR, planach i o możliwości konsultacji czy zgłaszania inicjatyw,

- prowadzenie transparentnej polityki zarządzania i wdrażania LSR opartej o partycypację społeczną,
- konsultowanie działań i zmian.

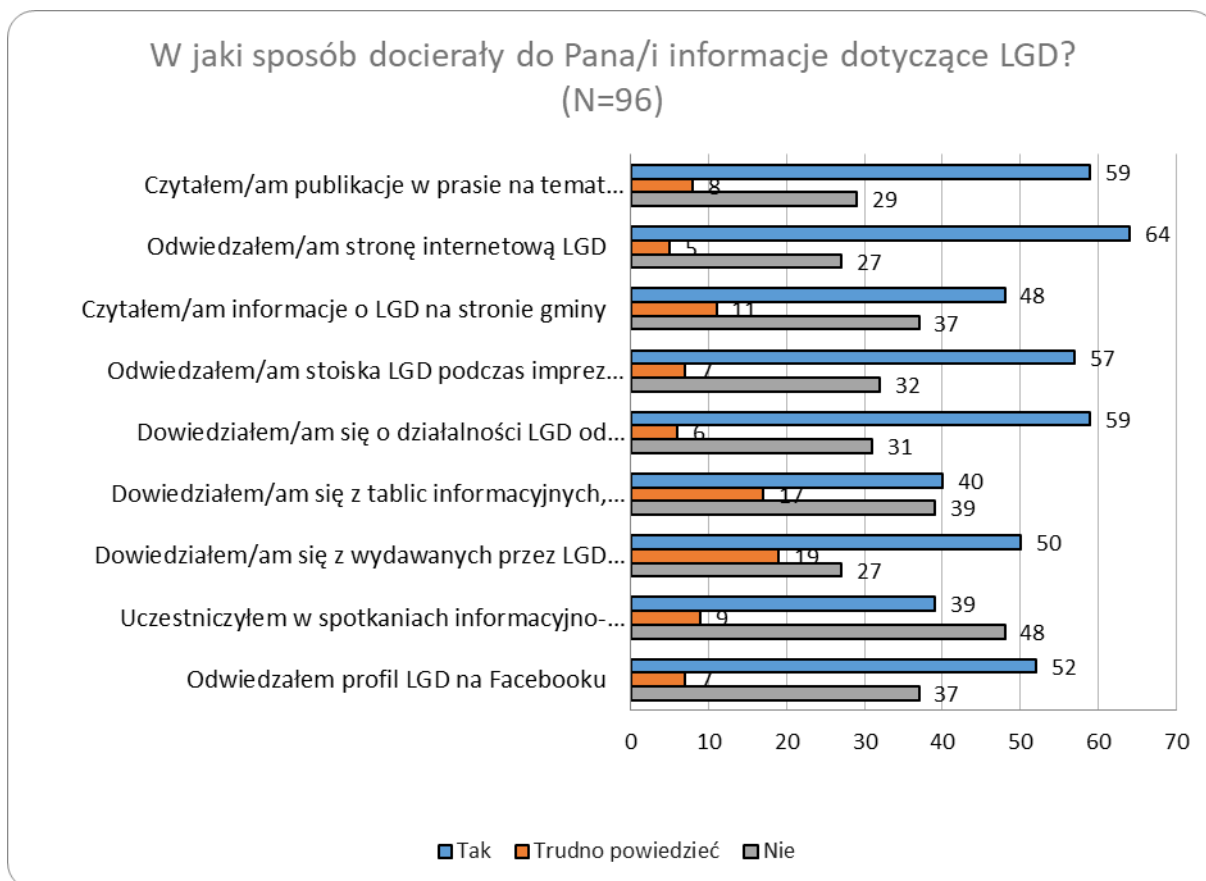
Plan komunikacji w LGD „Partnerstwo na Jurze” zakładał różnorodne środki przekazu i komunikacji ze społecznością lokalną. Zadania w harmonogramie nie były zmieniane i udało się je wszystkie zrealizować. Najbardziej efektywne okazywały się szkolenia, najwięcej problemów było natomiast z badaniami ankietowymi. Szczegóły realizacji zaprezentowane zostały w poniższej tabeli.

Działanie komunikacyjne	Nazwa wskaźnika	Docelowa wartość wskaźnika	Wartość wskaźnika osiągnięta na dzień:					
			31.12. 2016	31.12. 2017	31.12. 2018	31.12. 2019	31.12. 2020	31.05. 2021
Zintensyfikowana kampania informacyjna dotycząca LSR, kierunków wspólnych działań, dofinansowań	ogłoszenie w prasie	1	1	-	-	-	-	-
	Stała zakładka z informacjami na stronie internetowej	całorocznie	1	-	-	1	1	-
	spotkania szkoleniowo informacyjne	3	-	3	1	1	-	-
	plakaty w Powiatowym Urzędzie Pracy	1	1	-	-	1	-	-
	plakaty w ośrodkach pomocy społecznej	5	5	-	-	5	-	-
	pisma wysłane do sołtysów	39	32	24	-	-	-	-
	pisma do kół gospodyń wiejskich	29	29	-	-	-	-	-
	pisma do przewodniczących rad gmin i powiatu	6	41	-	-	-	-	-
	pismo do Chrzanowskiej Izby Gospodarczej	1	1	5	-	-	-	-
	informacja na Gali Przedsiębiorców powiatu chrzanowskiego	1	-	-	-	1	-	-
	przeszkolenie 5 pracowników z każdego ośrodka pomocy społecznej, oraz 1	6	-	6	-	-	-	-

	pracownika powiatowego centrum pomocy rodzinie							
Partycypacyjne wypracowanie projektów grantowych	Artykuł w prasie	1	1	-	-	-	-	-
	spotkanie warsztatowe dotyczące grantów	1	1	-	-	-	-	-
Edukacja w zakresie pisania wniosków o dofinansowanie	spotkania szkoleniowe bądź szkoleniowo warsztatowe dla beneficjentów LSR	3	2	1	-	1	-	2
	artykuł w prasie (ogłoszenie naboru)	1	1	1	-	-	-	-
	ogłoszenie naboru na własnej stronie internetowej	1	-	-	1	1	1	3
Konsultacje społeczne zmian w LSR oraz dokumentach związanych z funkcjonowaniem LGD i wyborem projektów	osoby powiadomione mailowo	400	-	400	-	400	-	300
	ogłoszenie w prasie	1	-	1+1	1	1	-	1
	plakat na www.partnerstwo.najurze.pl oraz fb	1	-	-	-	-	-	1
	spotkanie	1	-	1	-	-	-	-
Pomoc w realizacji projektów	prowadzenie ciągłego doradztwa dla beneficjentów w biurze LGD	200	-	159 os.	83 os.	107 os.	19 os.	42 os.
Badanie opinii i satysfakcji beneficjentów zmierzające do weryfikacji usług świadczonych przez LGD i dostosowaniu ich do potrzeb społeczeństwa	plakat na stronie LGD	1	-	-	1	-	1	-
	plakat na stronach gmin i partnerów (5stron www)	5	-	-	5	-	3	-
	ankieta dostępna w biurze	400	-	-	-	-	400	-

Tabela 13. Realizacja wskaźników planu komunikacji przez LGD „Partnerstwo na Jurze”.

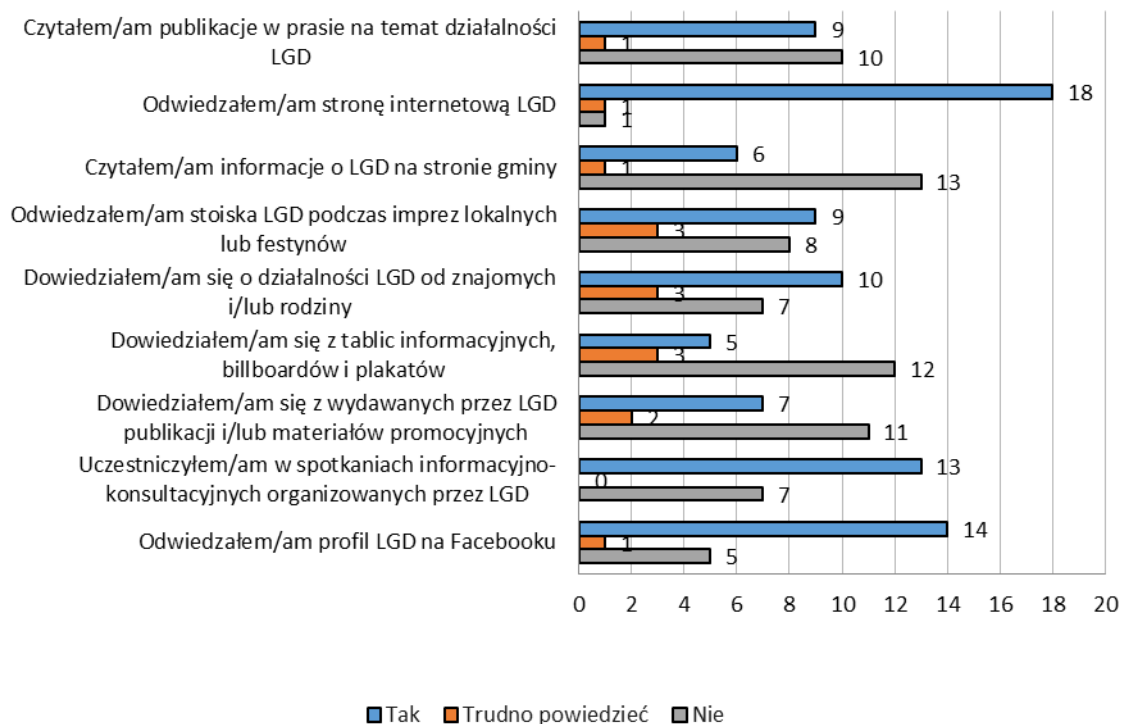
Nawiązując do planu komunikacyjnego, warto sprawdzić opinie samych mieszkańców gmin obszaru LGD na temat tego, czy komunikacja była efektywna. W ankiecie zadano pytanie o rozpoznawalność LGD „Partnerstwo na Jurze”. Spośród 102 badanych mieszkańców, 96 wybrało odpowiedź twierdzącą, a jedynie 6 stwierdziło, że nigdy nie słyszało o LGD. Osobom, które wskazały, iż słyszały o LGD „Partnerstwo na Jurze” zadano kolejne pytanie dotyczące tego, w jaki sposób dotarły do informacji o LGD.

Wykres 6. Metody docierania informacji o LGD „Partnerstwo na Jurze” do mieszkańców obszaru.

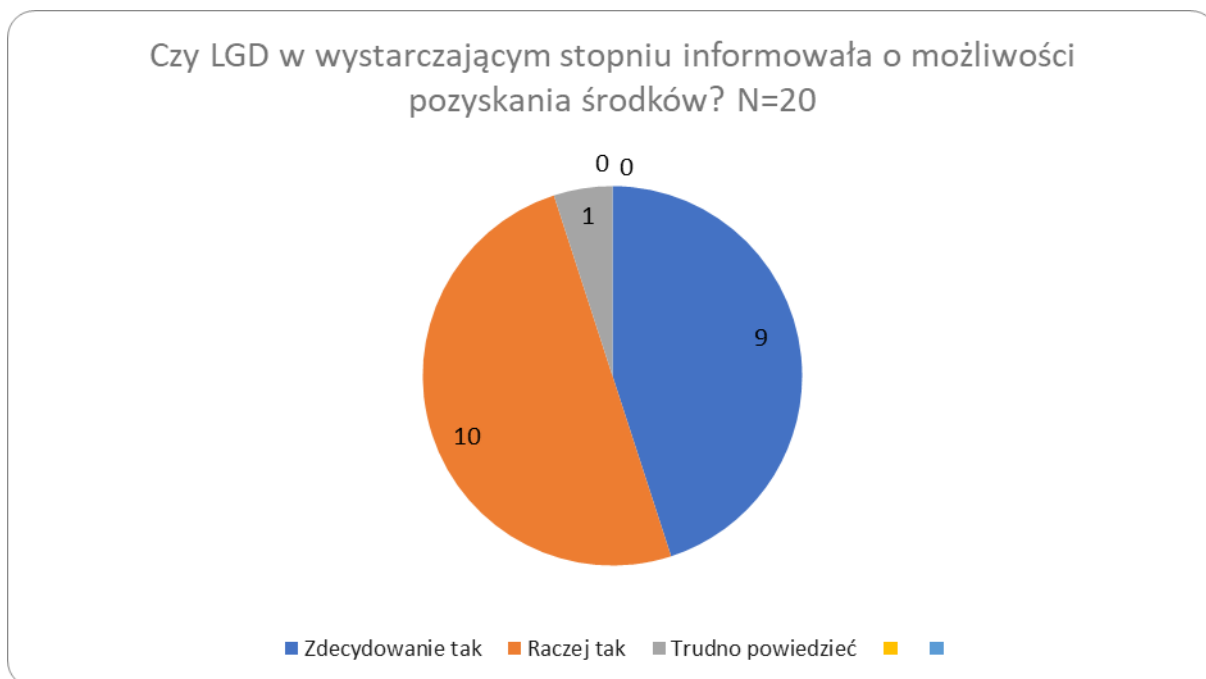
Dane z powyższego wykresu pokazują, iż przygotowany plan komunikacji był efektywny. Najwięcej mieszkańców gmin obszaru LGD biorących udział w badaniu wskazało, iż źródłem informacji o LGD była strona internetowa, ale nieznacznie mniej uznało, że dotarło do informacji o „Partnerstwie na Jurze” dzięki publikacjom w prasie na temat działalności LGD, a także pozyskało wiadomości od znajomych czy odwiedziło stoisko w trakcie imprezy lokalnej czy festynu. Na podstawie udzielonych przez mieszkańców, którzy brali udział w ankiecie, odpowiedzi można wskazać, iż najmniej efektywne były spotkanie informacyjno-konsultacyjne organizowane przez LGD oraz informacje zamieszczane na tablicach, billboardach czy plakatach. W kontekście działań komunikacyjnych, warto również sprawdzić, w jaki sposób docierały do potencjalnych beneficjentów informacje o naborze wniosków w LGD.

W jaki sposób docierały do Pana/i informacje o naborze wniosków w LGD? (N=20)

Wykres 7. Metody docierania informacji o naborach w LGD „Partnerstwo na Jurze” do potencjalnych beneficjentów.

Ankietowani beneficjenci potwierdzają, że sieć internetowa to aktualnie najlepszy kanał komunikacyjny. Aż 18 spośród 20 respondentów wskazało, iż to strona internetowa stanowiła dla nich źródło informacji o naborze. Na drugiej pozycji znalazł się profil LGD na Facebooku. Interesujące, że na trzecim miejscu odnaleźć można uczestnictwo w spotkaniach informacyjno-konsultacyjnych, co pokazuje, iż jest to rozwiązanie, które jest nieustannie potrzebne. Najstąbiej wypadły informacje zamieszczane na tablicach informacyjnych, billboardach czy plakatach oraz informacje zamieszczane na stronach internetowych gmin. Istotne jest także sprawdzenie, jak badani beneficjenci oceniają to, czy LGD w wystarczającym stopniu informowała o możliwości pozyskania środków.

Wykres 8. Ocena beneficjentów na temat stopnia informowania przez LGD o możliwości pozyskania środków.

Ankietowani beneficjenci bardzo pozytywnie oceniają działalność Biura LGD w aspekcie informowania o możliwości pozyskania środków. 19 spośród badanych wskazało odpowiedź „zdecydowanie tak” lub „raczej tak”, a tylko jedna osoba nie potrafiła jednoznacznie się w tej kwestii opowiedzieć. Żaden z ankietowanych beneficjentów nie ocenił negatywnie Biura LGD w tym temacie. Można więc stwierdzić, że „Partnerstwo na Jurze” wywiązuje się z jednego z podstawowych zadań, do jakiego zostało powołane.

Za jedną z najbardziej efektywnych form komunikacji z lokalną społecznością uważane jest doradztwo i temu aspektowi działalność LGD warto poświęcić uwagę. W latach 2016-2021 zdecydowanie najwięcej porad zostało udzielonych indywidualnie na miejscu w biurze. Spadek liczby podmiotów korzystających z tej formy doradztwa w 2020 i 2021 roku miał związek m.in. z sytuacją epidemiologiczną w kraju. Z doradztwa w biurze najczęściej korzystały osoby fizyczne planujące rozpocząć działalność gospodarczą oraz gminy. Zwraca uwagę niewielka liczba podmiotów, którym udzielono doradztwa telefonicznie i jeszcze mniejsza ilość porad udzielonych przy wykorzystaniu sieci internetowej, ale wytłumaczeniem tego stanu jest to, że Biuro LGD dopiero zaczęło prowadzić statystyki w tym zakresie dopiero w 2020 roku. Szczegóły na temat działań doradczych zaprezentowano w poniższej tabeli.

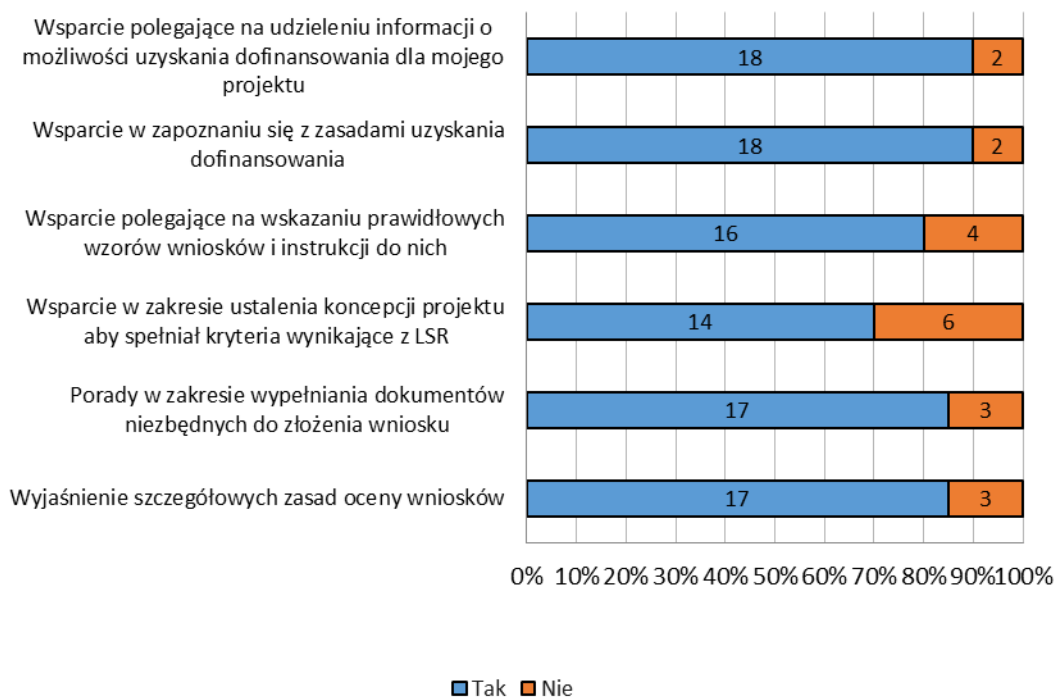

	Dane na dzień					
	31.12.2016	31.12.2017	31.12.2018	31.12.2019	31.12.2020	31.05.2021
Liczba podmiotów, którym udzielono indywidualnego doradztwa w biurze	67	157	79	107	19	3
Liczba podmiotów, którym udzielono indywidualnego doradztwa udzielonych telefonicznie	6	2	-	-	12	33
Liczba podmiotów, którym udzielono indywidualnego doradztwa mailowo/ przez Internet	-	-	-	-	1	6
Liczba podmiotów, którym udzielono indywidualnego doradztwa poza biurem	9	-	4	-	-	-
Liczba podmiotów, którym udzielono indywidualnego doradztwa (suma wierszy powyżej)	82	159	83	107	32	42

Tabela 14. Porady udzielone przez Biuro LGD „Partnerstwo na Jurze”.

W ramach opisywanego tu badania ewaluacyjnego zebrano opinie beneficjentów na temat doradztwa udzielanego im na różnych etapach współpracy z „Partnerstwem na Jurze”. Zdecydowana większość ankietowanych beneficjentów korzystała z szerokiego zakresu wsparcia ze strony LGD na etapie składania wniosku. Najczęściej korzystano (18 z 20 badanych) ze wsparcia polegającego na udzieleniu informacji o możliwości uzyskania dofinansowania dla wniosku oraz wsparcia w zapoznaniu się z zasadami uzyskania dofinansowania. 17 z 20 ankietowanych osób skorzystało z porad w zakresie wypełniania dokumentów koniecznych do złożenia wniosku i wyjaśnienia szczegółowych zasad ich oceny. 16 respondentom udzielono wsparcia polegającego na wskazaniu prawidłowych wzorów wniosków i instrukcji do nich. Najmniej korzystano (aczkolwiek nadal często – 14 osób) ze wsparcia w zakresie ustalenia koncepcji projektu, aby spełniał kryteria wynikające z LSR. Szczegóły zaprezentowano na poniższym wykresie.

Proszę wskazać, w jakim zakresie korzystał/a Pan/i ze wsparcia ze strony LGD na etapie składania wniosku?
(N=20)

Wykres 9. Zakres wsparcia udzielonego beneficjentom ze strony LGD na poszczególnych etapach składania wniosku.

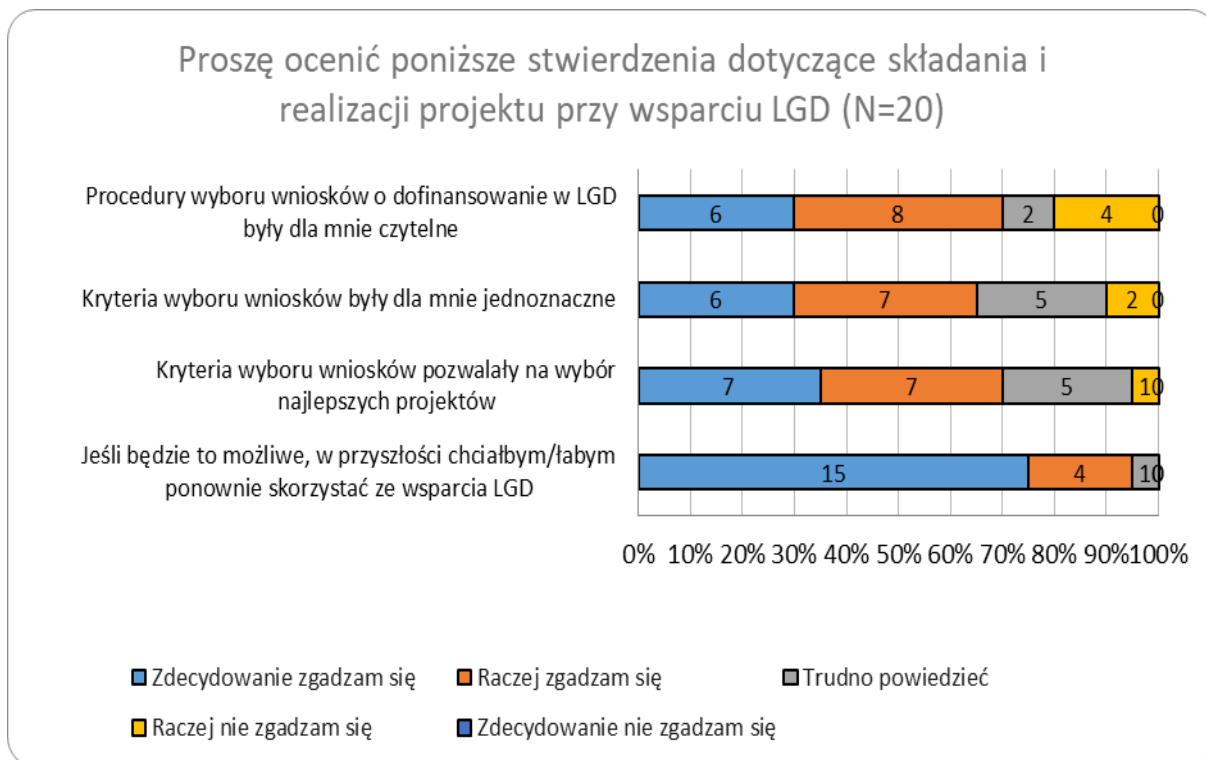
Samo doradztwo ocenione zostało przez badanych beneficjentów pozytywnie. Dotyczy to zarówno etapu składania wniosku, jak i etapu realizacji operacji i etapu rozliczania operacji. Warto podkreślić wysokie oceny dotyczące przygotowania merytorycznego doradców LGD. Krytyczne głosy dotyczyły jednostkowych przypadków. Szczegóły obrazuje poniższa tabela.

		Zdecydowanie zgadzam się	Raczej zgadzam się	Trudno powiedzieć	Raczej się nie zgadzam	Zdecydowanie się nie zgadzam	Nie korzystałem/am ze wsparcia na tym etapie	N
Etap składania wniosku	Zakres udzielonych porad spełnił moje oczekiwania	12	6	1	0	1	0	20
	Udzielone porady były przydatne	13	5	1	1	0	0	20

	Przygotowanie merytoryczne doradcy/ców z LGD było odpowiednie	13	5	1	0	1	0	20
Etap realizacji operacji	Zakres udzielonych porad spełnił moje oczekiwania	11	3	2	0	0	4	20
	Udzielone porady były przydatne	9	4	2	1	0	4	20
	Przygotowanie merytoryczne doradcy/ców z LGD było odpowiednie	11	3	2	0	0	4	20
Etap rozliczania operacji	Zakres udzielonych porad spełnił moje oczekiwania	10	1	3	0	0	6	20
	Udzielone porady były przydatne	10	1	3	0	0	6	20
	Przygotowanie merytoryczne doradcy/ców z LGD było odpowiednie	10	2	2	0	0	6	20

Tabela 15. Ocena wsparcia udzielonego beneficjentowi przez LGD na różnych etapach prowadzenia operacji.

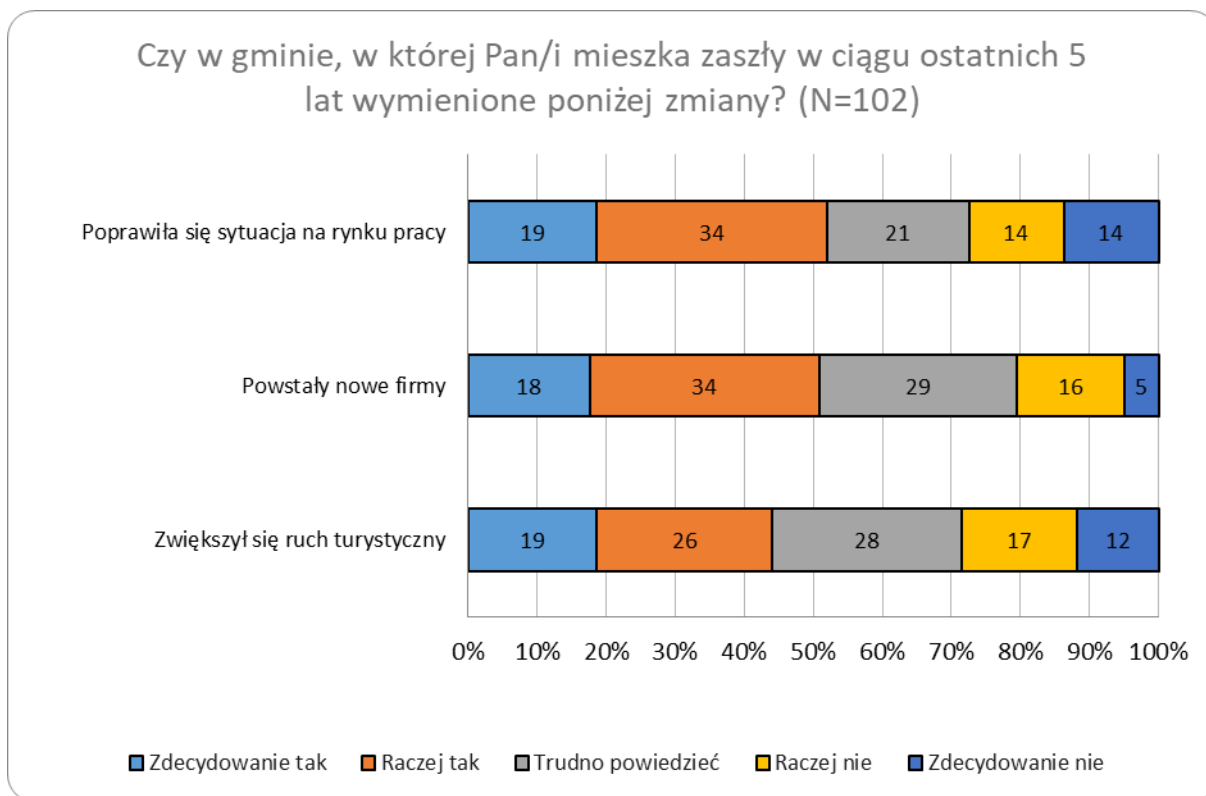
Ankietowani beneficjenci zostali poproszeni o ocenę poszczególnych elementów procesu składania i realizacji projektu przy wsparciu LGD. Wyniki okazały się bardzo pozytywne, a głosy krytyczne były pojedyncze (najwięcej negatywnych opinii dotyczyło czytelności procedury wyboru wniosków o dofinansowanie LGD). O tym jak dobrze oceniana jest potrzeba funkcjonowania i sama działalność LGD najlepiej świadczy fakt, iż żaden z badanych beneficjentów nie wykluczył zabiegania o ponowne wsparcie ze strony LGD w przyszłości (gdyby pojawiła się taka możliwość), a aż 15 z 20 ankietowanych wskazało odpowiedź „zdecydowanie tak” w tym temacie. Szczegóły ocen poszczególnych stwierdzeń dotyczących procesu składania i realizowania projektu przy wsparciu LGD zaprezentowano na poniższym wykresie.

Wykres 10. Ocena stwierdzeń dotyczących składania i realizowania projektu przy wsparciu LGD „Partnerstwo na Jurze”.

5.6. Zmiany na obszarze objętym LSR w ocenie członków lokalnej społeczności

W LSR do najważniejszych obszarów interwencji zaliczono wsparcie i rozwój gospodarki/przemysłu, a zakładanie i rozwój działalności gospodarczej stanowiło kluczowy aspekt działania „Partnerstwa na Jurze”. Podkreślano także znaczenie turystyki i niewykorzystywanie potencjału jaki tkwi na terenach. Warto sprawdzić jak mieszkańcy, którzy oddali swoje głosy w ankiecie, oceniają zmiany jakie zaszły w przeciągu ostatnich pięciu lat na obszarze LGD. Szczegóły dotyczące przedsiębiorczości i turystyki obrazuje poniższy wykres.

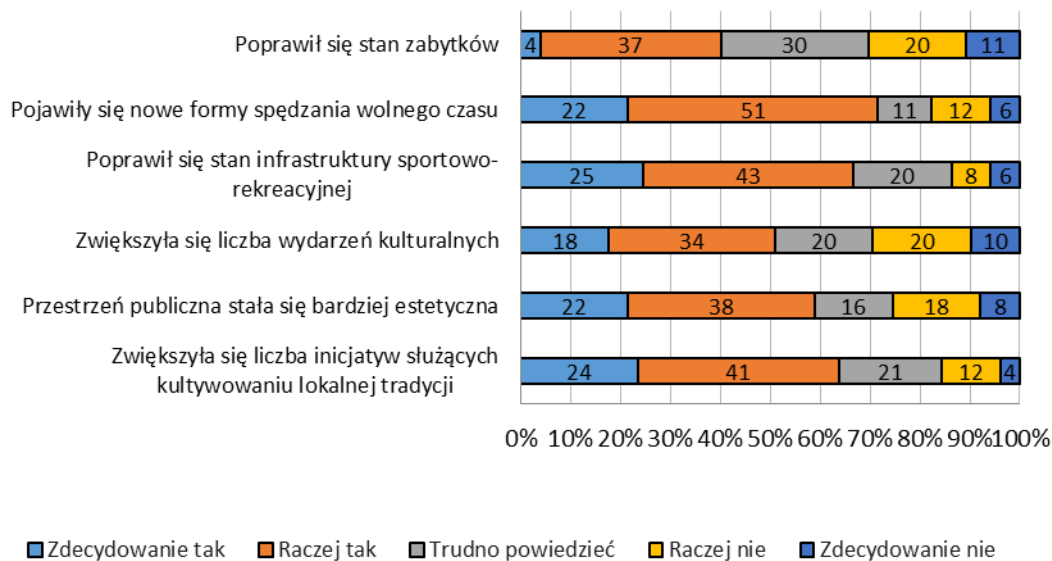

Wykres 11. Ocena zmian dotyczących rozwoju przedsiębiorczości na obszarze LGD w przeciągu ostatnich 5 lat.

Mieszkańcy, którzy oddali swoje głosy w ankiecie dość pozytywnie oceniają zmiany na obszarze LGD w przeciągu ostatnich 5 lat. Spośród 102 głosów, 53 osoby dostrzegają poprawę sytuację na rynku pracy, a negatywną opinię w tym temacie ma 28 osób. Podobnie kształtują się opinie dotyczące powstania nowych firm - fakt ten dostrzegają 52 osoby, a przeciwnego zdania jest 21 ankietowanych. Badani dostrzegają więc zmiany, o jakich mowa była w przypadku opisywania danych Głównego Urzędu Statystycznego. W przypadku zwiększenia ruchu turystycznego ankietowani mieszkańcy również dostrzegają pozytyw, choć w tym przypadku głosów na „tak” było nieco mniej, a na „nie” więcej niż w poprzednich kwestiach (odpowiednio 45 i 29). Biorąc pod problemy z realizacją wskaźników „turystycznych” omówionych przy analizie postępu rzeczowego, niezbędne wydaje się skorzystanie z nowych form promocji działań mających na celu rozwój turystyki.

Kolejną kwestią, której warto poświęcić uwagę są zmiany atrakcyjności zamieszkiwanego obszaru, zarówno pod względem potrzeb mieszkańców, jak i potencjalnych turystów. Szczegóły pokazuje poniższy wykres.

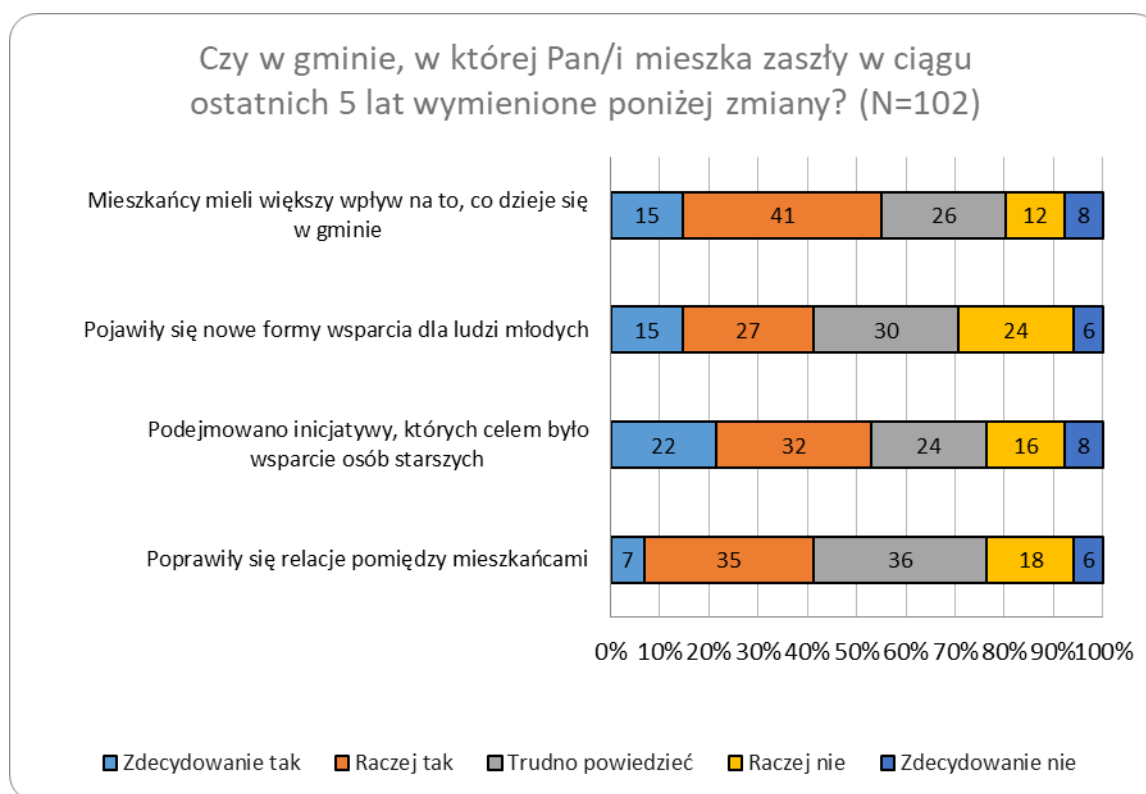
Czy w gminie, w której Pan/i mieszka zaszły w ciągu ostatnich 5 lat wymienione poniżej zmiany? (N=102)

Wykres 12. Ocena zmian dotyczących kultury i rekreacji na obszarze LGD w przeciągu ostatnich 5 lat.

W przypadku poprawy stanu zabytków zdanie badanych mieszkańców jest dość podzielone - 41 osób taką poprawę zauważyło (z czego tylko 4 zaznaczyły odpowiedź „zdecydowanie tak”), zaś 31 jest przeciwnego zdania. Niezbędne wydaje się więc zwrócenie uwagi na ten fakt przy planowaniu kolejnych działań. Lepiej przedstawiają się oceny dotyczące pojawienia się nowych form spędzania wolnego czasu i poprawy stanu infrastruktury sportowo-rekreacyjnej, gdzie głosów pozytywnych było zdecydowanie więcej niż krytycznych. Interesująco przedstawiają się opinie badanych mieszkańców na temat zwiększenia liczby wydarzeń kulturalnych - 52 spośród 102 badanych zauważa wzrost, a nie zauważa tego wzrostu 30 osób. Można zakładać, że niektóre gminy wchodzące w skład „Partnerstwa na Jurze” są w tym przypadku nieco „pokrzywdzone” i na ich terenie wydarzeń kulturalnych jest mniej.

Ankietowani nie są tak podzieleni w przypadku oceny zwiększenia liczby inicjatyw służących kultywowaniu lokalnej tradycji - tutaj wzrost zauważa aż 65 osób, a 16 jest przeciwnego zdania. Podobny podział opinii dotyczy poprawy estetyki przestrzeni publicznej i tutaj 60 mieszkańców zauważyła pozytywne zmiany w ciągu ostatnich 5 lat, a 26 osób z terenu LGD nie odnotowała takich zmian. Warto przyjrzeć się opinii badanych w kwestii aktywizacji i kapitału społecznego.

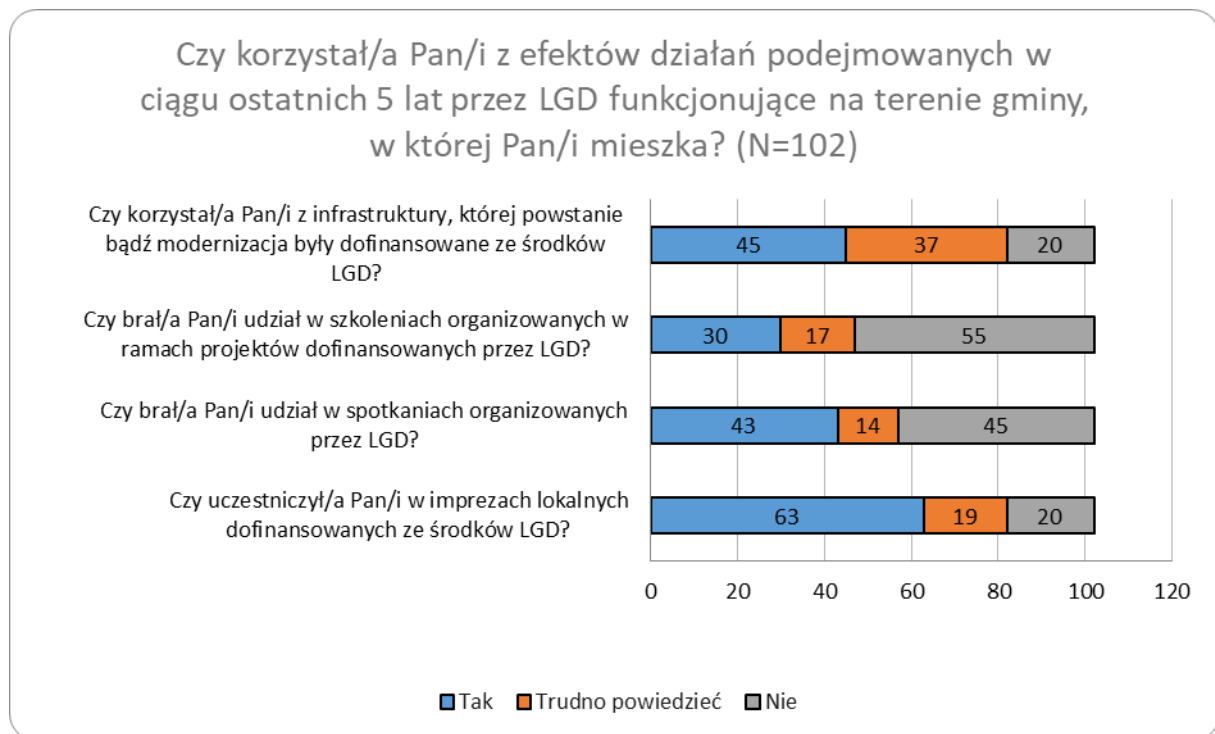

Wykres 13. Ocena zmian dotyczących aktywizacji i kapitału społecznego na obszarze LGD w przeciągu ostatnich 5 lat.

W LSR wskazanych zostało bardzo dużo grup defaworyzowanych. Jedną z nich były osoby starsze i należy podkreślić, że badani mieszkańcy odnotowali w ciągu ostatnich pięciu lat podejmowania inicjatyw, które miały służyć ich wsparciu (54 osoby zauważyły takie działania, a 24 było przeciwnego zdania). Nieco mniej pozytywnych opinii ankietowani mieszkańcy wyrazili w kwestii pojawienia się nowych form wsparcia dla ludzi młodych, choć i w tym przypadku głosów „na tak” było więcej niż „na nie” (odpowiednio 42 i 30). Duży wpływ miały zapewne, wspomniane przy okazji poprzedniego wykresu, nowe formy spędzania wolnego czasu, zwiększenie imprez kulturalnych czy poprawa infrastruktury sportowo-rekreacyjnej.

Należy podkreślić, iż badani w większości stwierdzili, że w ciągu ostatnich 5 lat mieszkańcy mieli większy wpływ na to, co dzieje się w gminie - 56 osób odnotowało taką zmianę, zaś 20 było przeciwnego zdania, ale tylko 15 osób zaznaczyło odpowiedź „zdecydowanie tak”. Mniej entuzjastyczna opinia dotyczyła poprawienia się relacji między mieszkańcami - 42 badanych osób opowiadających się za tym zdaniem, ale tylko 7 zaznaczyło odpowiedź „zdecydowanie tak”, przy 24 opiniach przeciwnych. Kolejną kwestią, której warto

poświęcić uwagę, są opinie badanych mieszkańców na temat efektów działań podejmowanych w ciągu ostatnich 5 lat przez LGD.

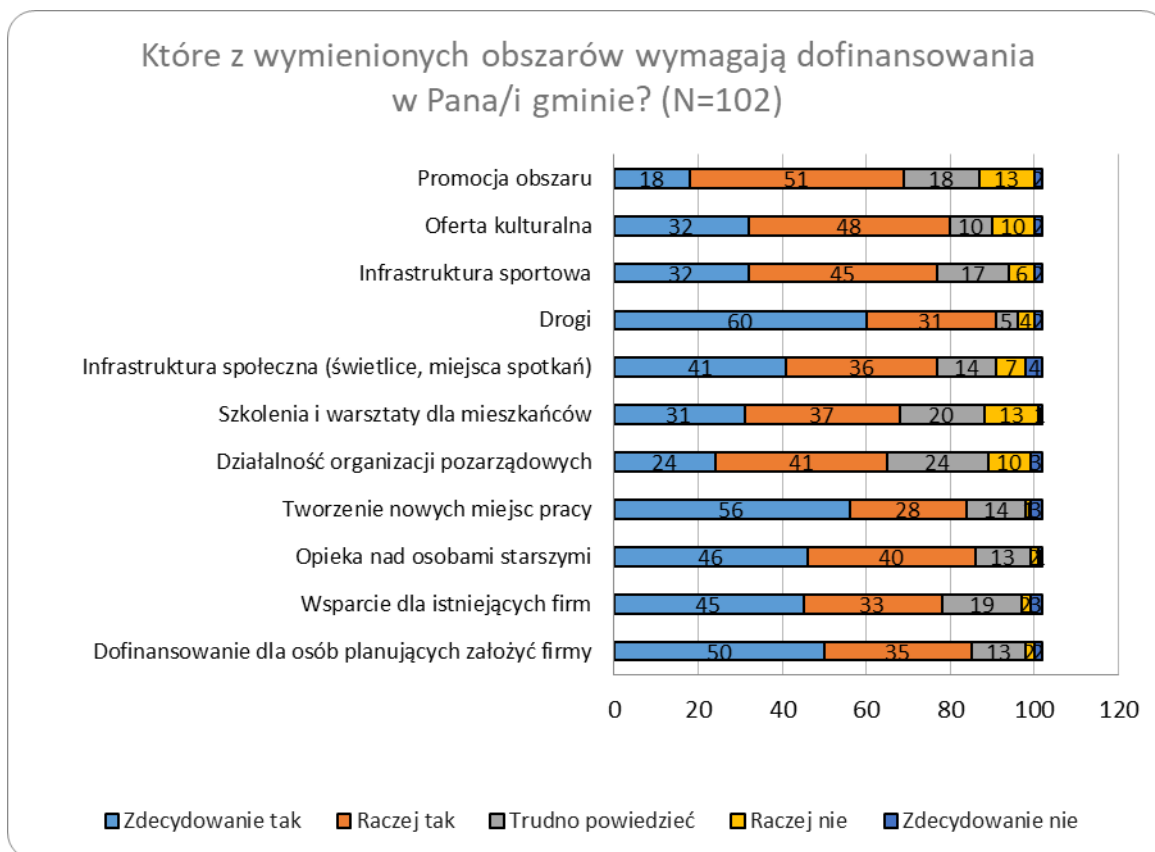

Wykres 14. Korzystanie z efektów działalności LGD „Partnerstwo na Jurze”.

Najwięcej badanych mieszkańców gmin obszaru LGD stwierdziło, iż uczestniczyło w wydarzeniach lokalnych dofinansowywanych ze środków LGD. Duża liczba ankietowanych osób korzystała także z infrastruktury, której powstanie lub modernizacja były dofinansowywane z środków LGD. Najmniejszym powodzeniem w grupie badanych cieszyły się spotkania i szkolenia. Warto pamiętać o tym, iż badani mieszkańcy niekoniecznie musieli wiedzieć, czy infrastruktura, szkolenia, spotkania czy imprezy były organizowane czy dofinansowywane przez LGD (stąd też dużo wskazań na odpowiedź „trudno powiedzieć”). Sporo wskazań „pozytywnych” jednoznacznie pokazuje, iż „Partnerstwo na Jurze” cieszy się dużą rozpoznawalnością, a efekty prowadzonych działań są zauważalne.

Na zakończenie warto zwrócić uwagę na to, jakie zdanie mają badani mieszkańcy gmin obszaru LGD na temat ewentualnych przyszłych działań „Partnerstwa na Jurze”.

Wykres 15. Obszary wymagające dofinansowania w ocenie badanych mieszkańców gmin obszaru.

Badani mieszkańcy gmin obszaru LGD „Partnerstwo na Jurze” wskazali, iż obszarów wymagających dofinansowania jest ciągle bardzo dużo. Najwięcej ankietowanych uznało, iż to infrastruktura drogowa wymaga odpowiednich działań - 91 badanych wskazało tę odpowiedź, z czego „zdecydowanie tak” zaznaczyło aż 60 spośród nich, a przeciwną opinię miało tylko 6 osób.

Za bardzo istotny obszar wymagający dofinansowania uznane zostały działania przedsiębiorcze. Tworzenie nowych miejsc pracy okazało się ważne dla 84 badanych mieszkańców gmin obszaru LGD, wsparcie dla istniejących firm dla 78 osób, a dofinansowanie dla planujących założyć firmy dla 85 ankietowanych. Przeciwnego zdania były pojedyncze osoby (odpowiednio 4, 5 i 4). LGD „Partnerstwo na Jurze” powinno więc w dalszym ciągu dużą wagę przykładać do operacji polegających na utworzeniu i rozwoju przedsiębiorstw.

Opieka nad osobami starszymi została wskazana za istotny obszar przez 86 osób (46 spośród nich zaznaczyło odpowiedź „zdecydowanie tak”, a pozostali „raczej tak”), a jedynie 3

ankietowanych uznało, iż jest to obszar nieważny. Zaliczenie seniorów, w tym przede wszystkim starsze i samotne osoby do grup defaworyzowanych należy uznać więc za bardzo dobre rozwiązanie. Podobnie docenić należy kierowane do seniorów omawiane w raporcie działania poza RLKS. W kolejnych latach warto niewątpliwie tego rodzaju zadania realizować w dalszym ciągu czy nawet zadbać o ich rozszerzenie.

77 osób spośród 102 ankietowanych (z czego „zdecydowanie” na tak było 41 badanych) uznało, że to infrastruktura społeczna (świetlice, miejsce spotkań) stanowi ważny obszar działania wymagający dofinansowania. 80 osób wskazało ofertę kulturalną („zdecydowanie tak” wskazało 32 badanych), a 77 infrastrukturę sportową („zdecydowanie tak” wskazało 32 ankietowanych). Duża liczba osób (69) wskazała na istotę promocji obszaru (choć tutaj znacznie mniej osób zaznaczyło odpowiedź „zdecydowanie tak” - 18). Potwierdza to, iż założony cel szczegółowy dotyczący kształtowania oferty oraz warunków dla spędzania czasu wolnego mieszkańców oraz rozwoju potencjału turystycznego i rekreacyjnego obszaru objętego LSR faktycznie odpowiada na potrzeby obszaru i jego mieszkańców.

Interesująco przedstawiają się wskazania dotyczące szkoleń i warsztatów dla mieszkańców. 68 osób uznało, iż jest to obszar wymagający dofinansowania (choć tylko 31 ankietowanych wskazało, iż jest to zdecydowanie ważne). Całkiem sporo głosów zebrała w także działalność organizacji pozarządowych - 65 (24 badanych wskazało odpowiedź „zdecydowanie tak”), choć należy zauważyć, że spośród wszystkich propozycji głosów pozytywnych jest tutaj najmniej. Można mimo wszystko stwierdzić, że szczegółowy cel dotyczący wzmocnienia włączenia społecznego mieszkańców w proces wdrażania LSR poprzez działania edukacyjne oraz rozwój partnerstwa na rzecz rozwoju obszaru objętego LSR również został dopasowany do potrzeb mieszkańców gmin obszaru LGD i warto go kontynuować czy rozszerzyć.

6. Odpowiedź na wszystkie wskazane pytania badawcze

6.1. Ocena wpływu na główny cel LSR

Cel główny LSR dotyczył stworzenia warunków do poprawy jakości życia mieszkańców obszarów wiejskich z wykorzystaniem potencjału przyrodniczego, kulturowego, społecznego, gospodarczego oraz organizacyjnego dla zrównoważonego rozwoju regionu. Operacje przeprowadzane w ramach wdrażania Lokalnej Strategii Rozwoju sprzyjają osiągnięciu założonych w niej celów, choć należy podkreślić, że nie wszystko przebiega idealnie.

W przypadku pierwszego celu szczegółowego („Kształtowanie oferty oraz warunków dla spędzania czasu wolnego mieszkańców oraz rozwój potencjału turystycznego i rekreacyjnego obszaru objętego LSR”) zauważalne są zmiany w docelowych wartościach wskaźników, które rzutują na aktualny stan realizacji. Niektóre z przedsięwzięć są jednak dość dalekie od pełnego zrealizowania, ale „Partnerstwo na Jurze” zapewnia, iż ma pomysł na dokończenie działań (zostaną „domknięte” przede wszystkim poprzez realizację operacji własnych). W ramach drugiego celu szczegółowego („Wsparcie i promocja efektywnej, nowoczesnej gospodarki, w tym turystycznej, opartej na lokalnych zasobach”) również zwiększono wskaźniki, ale tutaj nie ma większych obaw co do realizacji wskaźników. Trzeci cel szczegółowy („Innowacyjne rozwiązania i zachowania promujące ochronę środowiska i przeciwdziałania zmianom klimatu”) został już w 100% zrealizowany. Działania związane z aktywizacją i działalnością Biura LGD również przebiegają bardzo dobrze i „Partnerstwo na Jurze” udało się zrealizować dużą część wskaźników.

Przedstawiciele organów LGD wyrażają przekonanie, iż uda się nadrobić zaległości, a pracownicy Stowarzyszenia dokładają starań by stało się to faktem. Jednym z najważniejszych przejawów tego proaktywnego nastawienia jest duży nabór wniosków, który został prowadzony w maju 2021 roku.

6.2. Ocena wpływu na kapitał społeczny

Kapitał społeczny jest kapitałem, którego wartość opiera się na wzajemnych stosunkach społecznych i zaufaniu między ludźmi. Inicjatywy, jakie podejmowane są przez

„Partnerstwo na Jurze” przynoszą konkretne rezultaty. Dofinansowywane operacje wpływają przykładowo na aktywizację mieszkańców i tym samym ich zdolność do samodzielnego podejmowania kolejnych inicjatyw. Można oczekiwać, iż w dłuższym okresie konsekwencją będzie wzrost zaangażowania w sprawy lokalne. Pozytywnym aspektem jest z pewnością fakt, iż 11 spośród 20 beneficjentów stwierdziło, iż ogół mieszkańców gmin/obszaru LGD był głównym odbiorcą efektów projektu. Na plus na pewno trzeba też zaliczyć bogatą ofertę imprez kulturalnych.

Należy podkreślić, iż badani mieszkańcy w większości stwierdzili, że w ciągu ostatnich 5 lat mieli większy wpływ na to, co dzieje się w gminie, choć nie była to opinia „zdecydowana” (przewaga odpowiedzi „raczej tak”). Mniej entuzjastyczna opinia dotyczyła poprawienia się relacji między mieszkańcami. Niezbędne są na pewno dalsze działania, zwłaszcza iż dużą grupą osób nie do końca jest przekonana o ich dużym znaczeniu. W ankiecie „infrastruktura społeczna”, „działalność organizacji pozarządowych” czy „szkolenia i warsztaty dla mieszkańców” były wskazywane przez mieszkańców jako obszary wymagające dofinansowania, ale jednocześnie należy zauważyć, że zbierały najmniej pozytywnych głosów i najwięcej negatywnych spośród wszystkich obszarów wybranych do ankiety.

6.3. Przedsiębiorczość

Niski poziom przedsiębiorczości, spadająca liczba nowych przedsiębiorstw zakładanych przez osoby fizyczne, wysoki poziom bezrobocia to czynniki, które zostały zaliczone do słabych stron obszaru LGD w Lokalnej Strategii Rozwoju. Warto też dodać, że w trakcie prac nad LSR, sami mieszkańcy obszaru uznali rynek pracy za największą słabość swojej małej ojczyzny (75,6% negatywnych ocen). Nie ulega wątpliwości, że działania na tym polu były wręcz konieczne. Dane Głównego Urzędu Statystycznego jednoznacznie pokazują, że w ostatnich latach liczba pracujących generalnie wzrosła, nastąpił spadek udziału bezrobotnych w ogólnej liczbie ludności, wzrosła liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej, odnotowano również wzrost osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą. Badani mieszkańcy gmin obszaru LGD dostrzegali poprawę sytuacji na rynku pracy oraz powstanie nowych firm. W aspekcie znaczenia „Partnerstwa na Jurze”

nie ulega wątpliwości, że premie na założenie działalności gospodarczej i prowadzone szkolenia na pewno wpłynęły na wzrost postaw przedsiębiorczych w społeczności lokalnej.

Liczba wskaźników przy operacjach polegających na utworzeniu nowych przedsiębiorstw w analizowanym okresie wzrastała (na początku było to 7, aktualnie 14, ale jest szansa, iż zostanie on zwiększony do 19 z środków na przedłużenie okresu realizacji LSR), a główną tego przyczyną było duże zainteresowanie wnioskodawców. Dobrze przedstawia się też sytuacja z środkami na rozwój istniejącego przedsiębiorstwa - w 2021 roku zwiększono stan docelowy z 12 na 13 i bliskich realizacji jest 11 spośród nich.

Wspieranie działań przedsiębiorczych w kolejnych edycjach LSR jest wręcz nieodzowne. Potwierdzają to sami mieszkańcy gmin obszaru LGD, którzy w ankietach za obszary wymagające dofinansowania wskazywali tworzenie nowych miejsc, wsparcie dla istniejących firm czy dofinansowanie dla planujących założyć firmy.

6.4. Turystyka i dziedzictwo kulturowe

W trakcie prac nad LSR w przeprowadzonych ankietach dla mieszkańców rozwój kultury i tradycji oraz rozwój turystyki został wskazane jako jedne z najbardziej oczekiwanych kierunków działań. Podkreślano w ten sposób niewykorzystywany potencjał oraz niewystarczającą infrastrukturę turystyczno-wypoczynkową, brak spójnej oferty turystyczno-rekreacyjnej gmin, brak zintegrowania oferty turystycznej, brak odpowiedniej promocji, wizualizacji i informacji, a także zły stan niektórych obiektów czy poziomu usług wiążących się z zabytkami. Sama turystyka została ujęta bezpośrednio w celach szczegółowych

„Partnerstwo na Jurze” podejmowało odpowiednie działania, ale efekty okazały się dość dalekie od oczekiwanych. Miernik liczby nowych lub wspartych obiektów infrastruktury rekreacyjnej i turystycznej w 2019 zwiększono z 2 do 16, aby później podjąć decyzje o jego zmniejszeniu do 8. Mimo tego faktu, cel jest daleki od zrealizowania („Partnerstwo na Jurze” chce go „domknąć” poprzez operacje własne). W ramach wskaźnika „Liczba nowych lub ulepszonych produktów turystycznych wykorzystujących zasoby obszaru LSR” zrealizowano 7 operacji własnych i aktualnie stan realizacji wynosi 28% i tutaj również planowane są kolejne działania w ramach operacji własnych. Wskaźnik „Liczba sieci w zakresie oferty turystycznej, które otrzymały wsparcie w ramach realizacji LSR” wynosi 0, ale „Partnerstwo na Jurze”

zapewnia, że od początku istniało założenie, że działania w tym obszarze będą podejmowane w ostatnim okresie wdrażania dokumentu strategicznego. Należy dodatkowo podkreślić, iż tylko 2 spośród 20 ankietowanych beneficjentów stwierdziło, że głównym odbiorcą efektów ich projektów byli turyści. Nienajlepszą sytuację potwierdza też mała liczba turystycznych obiektów noclegowych (po jednym takim obiekcie dysponuje tylko gmina Libiąż i obszar wiejski Trzebini).

Warto podkreślić, iż nabory dotyczące tworzenia i rozwoju oferty turystycznej ogłaszano wielokrotnie, ale mimo kampanii promocyjnych nie spotkały się one z zainteresowaniem i dlatego podjęto decyzję o przeniesieniu środków. W konsekwencji pojawiły się wątpliwości, czy turystyka była trafionym celem. Wydaje się jednak, biorąc pod uwagę wielki potencjał turystyczny obszaru, za konieczne spróbowanie w przyszłości innych form promocji.

6.5. Grupy defaworyzowane

Grup defaworyzowanych w LSR wskazano bardzo dużo. Zaliczono do nich: osoby defaworyzowane na rynku pracy - osoby bezrobotne; osoby defaworyzowane na rynku pracy - osoby z niepełnosprawnościami; osoby defaworyzowane na rynku pracy - kobiety; osoby zagrożone ubóstwem; osoby fizyczne pragnące zakładać działalność gospodarczą; organizacje NGO mające potencjał do rozwoju branży przedsiębiorczości społecznej i gospodarczej w ramach danej organizacji; seniorów, w tym przede wszystkim starsze i samotne osoby; koła gospodyń wiejskich; dzieci i młodzież z obszarów wiejskich oraz ich rodziców; dzieci i młodzież z ubogich rodzin oraz ich rodziców; dzieci i młodzież z rodzin patologicznych, dzieci i młodzież ze środowisk zaniedbanych i wychowujące się poza rodziną.

Do grup defaworyzowanych zdecydowano się kierować działania animacyjne i aktywizujące, związane z kształtowaniem i promowaniem przedsiębiorczych postaw oraz rozwojem infrastruktury społecznej. W przedsięwzięciu, w którym bezpośrednio ujęto grupy defaworyzowane („rozwoju oferty czasu wolnego dla mieszkańców LSR, w tym grup defaworyzowanych, sprzyjający włączeniu społecznemu, poprzez budowę, przebudowę, rozbudowę, modernizację i wyposażenie”) zwiększono wskaźniki i według danych z 31 maja 2021 zakontraktowano już 89% środków, a wypłacono 44%.

Nie ulega wątpliwości, że działania kierowane do grup defaworyzowanych w pewnej części spełniły swoje zadania. W tym aspekcie można choćby wymienić osoby fizyczne pragnące założyć działalność gospodarczą czy osoby starsze. W kontekście tych drugich można odnotować, iż badani mieszkańcy w przeciągu ostatnich pięciu lat zaobserwowali podejmowania inicjatyw, które miały służyć ich wsparciu. Przejawem tego były choćby kierowane do seniorów działania poza RLKS organizowane przez „Partnerstwo na Jurze”.

Kwestią do rozważenia jest jednak na pewno ograniczenie grup defaworyzowanych w przyszłości, gdyż aktualne rozdrobnienie nie pozwala skupić się na problemach konkretnych osób. Biorąc pod uwagę fakt starzenia się społeczeństwa, być może warto zaproponować większą liczbę inicjatyw dla osób powyżej 60 roku życia. Nie byłoby złym pomysłem wzięcie pod uwagę wykorzystania walorów turystycznych i kulturowych dla rozwoju inicjatyw przedsiębiorczych wśród młodych wykształconych osób.

6.6. Innowacyjność

Innowacyjność rozumiana jest jako wprowadzanie nowego produktu, nowego procesu, nowej organizacji lub nowego rynku, o charakterze wyjątkowym, niespotykanym dotychczas na obszarze LSR przy wykorzystaniu lokalnych zasobów dla niego charakterystycznych. Znalazła ona odzwierciedlenie w kryteriach wyboru operacji, gdzie za innowacyjny charakter projektu przyznawane były dodatkowe punkty. „Partnerstwo na Jurze” w zamierzeniu chciało poszukiwać innowacyjnych działań i projektów, ale kwestią dyskusyjną jest to, na ile się to udało. Istotną kwestią jest także to, na ile przedmioty operacji są innowacjami w sensie obiektywnym, ale ocena jest jednak niemożliwa w warunkach Lokalnej Grupy Działania. W ramach przyjętej definicji innowacyjnymi w skali lokalnej przedsięwzięciami były pszczelarskie projekty związane z apiterapią, kosmetyczne warsztaty mobilne czy drezyne rowerowe.

6.7. Projekty współpracy

„Partnerstwo na Jurze” zrealizowało do tej pory jeden projekt współpracy. „Rozwój ekomuzeów na rzecz promocji turystyki na obszarach wiejskich i małych miast” to projekt

wykonany na wczesnym etapie realizacji LSR (rozpoczął się we wrześniu 2017 roku i zakończył w lipcu 2018 roku). W działaniach wzięto udział 3 partnerów krajowych i jeden zagraniczny. Podstawą było przeprowadzanie kampanii informacyjno-promocyjnej ekomuzeów. Aktualnie planowany jest jeszcze jeden projekt (w jego realizacji przeszkodziła pandemia COVID-19), którego celem jest wymiana doświadczeń dotyczących miejsc turystycznych, w tym zakładania agroturystyk oraz rejestracji potraw tradycyjnych.

Oba projekty dobrze wpisują się w cele Lokalnej Strategii Rozwoju i nawiązują do turystyki, która wymaga właśnie tego rodzaju działań. Projekty współpracy stanowią dobrą formę współdziałania LGD i wpływają niewątpliwie na rozwój umiejętności kooperacji w realizowaniu istotnych celów. Wydaje się niezbędne, aby w przyszłości zwrócić jeszcze większą uwagę na ten aspekt, a także starać się dobierać do realizowania projektów solidnych i sprawdzonych partnerów.

6.8. Ocena funkcjonowania LGD

Skład osobowy Biura LGD sformował się tuż po przygotowaniu strategii i niezbędny był czas do pełnego wdrożenia się w związane z tym zadania. W momencie przeprowadzania ewaluacji sytuacja kadrowa w Biurze była ustabilizowana, co pozytywnie przekładało się na efekty w postaci postępu finansowego i rzeczowego. Aktualnie o tym jak dobrze oceniana jest potrzeba funkcjonowania i sama działalność LGD najlepiej świadczy fakt, iż żaden z badanych beneficjentów nie wykluczył zabiegania o ponowne wsparcie ze strony LGD w przyszłości (gdyby pojawiła się taka możliwość).

Działania animacyjne, informacyjno-promocyjne i doradcze realizowane są prawidłowo. Informacje o naborach rozpowszechniane są przy wykorzystaniu różnych kanałów, w czym kluczową rolę odgrywają strona internetowa, profil LGD na Facebooku oraz spotkania informacyjno-konsultacyjne. Doradztwo prowadzone jest przede wszystkim w Biurze LGD i było oceniane przez badanych beneficjentów pozytywnie. Dotyczy to zarówno etapu składania wniosku, jak i etapu realizacji operacji i etapu rozliczania operacji. Warto podkreślić wysokie oceny dotyczące przygotowania merytorycznego doradców LGD. Docenić należy również dużą aktywność, co znajduje odbicie w realizacji operacji własnych, a także prowadzeniu inicjatyw poza RLKS.

Największym problemem dla pracowników jest „biurokracja” określana jako „przygniatająca”, zwłaszcza w przypadku wniosków dla przedsiębiorców i oczekiwania na ich rozpatrzenie. Z uwagi na długi czas oczekiwania wielu przedsiębiorców, którzy mogliby skorzystać ze wsparcia w ramach realizacji LSR, zniechęca się do składania dokumentów.

6.9. Ocena procesu wdrażania

W kontekście naborów warto zwrócić uwagę na zmiany w LSR, które zostały dokonane w ocenianym okresie. Miały one związek z koniecznością dostosowywania się do nowych zewnętrznych uwarunkowań, potrzebą naprawienia drobnych błędów, ale także zmieniającą się sytuacją na obszarze LGD. Korekty w LSR miały miejsce głównie w 2020 i 2021 roku. Dotyczyły one między innymi trudności z realizacją wskaźnika dotyczącego produktu turystycznego (brak zainteresowania) i w konsekwencji przeniesieniem środków na działania związane z przedsiębiorczością. Pewne zmiany miały też związek z koniecznością dokonania przewalutowania LSR.

W realizacji działań przeszkodą była zmiana organu decyzyjnego z Zarządu na Radę (2018), która zrodziła pewne problemy, skutkujące m.in. tym, iż przez pół roku nie było możliwości dokonywania ocen wniosków. Wpływ na to miało także tempo prac Urzędu Marszałkowskiego (związanych m.in. z oceną nowego składu Rady) i długie procedury. W konsekwencji w 2018 roku nie prowadzono naborów, a w kwietniu 2019 roku wszystkie wnioski zostały wycofane. Stowarzyszenie utraciło płynność finansową i zostało zmuszone do zaciągnięcia krótkoterminowego kredytu. Pozytywnym elementem było to, że LGD w obliczu takich utrudnień w 2018 roku prowadziło operacje własne.

Mimo tych problemów istnieje duża szansa na to, że wdrażanie LSR zakończy się sukcesem. Warto podkreślić, że procedury naboru, wyboru i realizowania projektów były przejrzyste, kryteria wyboru wniosków jednoznaczne i pozwalające na wybór najlepszych projektów.

6.10. Wartość dodana podejścia LEADER

Należy podkreślić, że „Partnerstwo na Jurze” reagowało na wskazane w LSR problemy obszaru LGD i tym samym tworzyło odpowiednie warunki do rozwoju. Udało się w konsekwencji zrealizować sporo operacji związanych z przedsiębiorczością, kulturą czy infrastrukturą. Pojawiły się problemy z realizacją wskaźników „turystycznych” i niezbędne wydaje się skorzystanie z nowych form promocji działań mających na celu rozwój turystyki.

„Partnerstwo na Jurze” cieszy się dużą rozpoznawalnością, a efekty prowadzonych działań są zauważalne. Pracownicy LGD są aktywni, w tym między innymi na polu pozyskiwania dodatkowych środków na działalność Stowarzyszenia. Realizowane projekty są spójne ze zidentyfikowanym potencjałem rozwojowym obszaru LSR i wpływają na jego wzmocnienie. Wybierane projekty odpowiadają również na potrzeby lokalnej społeczności. Szczególną rolę odgrywają projekty związane z przedsiębiorczością, które aktywizują lokalną społeczność.

7. Podsumowanie. Wnioski i rekomendacje

W LSR wskazano, iż kwestią kluczową dla objętego nią obszaru stało się zwiększanie miejsc pracy, rozwój oferty czasu wolnego i turystyki, w oparciu o lokalne zasoby. Sam rozwój oferty turystyczno/rekreacyjnej dawał nadzieję na stworzenie nowych podmiotów gospodarczych i rozwój usług świadczonych przez podmioty sektora czasu wolnego.

Mimo pojawiających się problemów (w większości niezależnych od LGD „Partnerstwo na Jurze”) proces wdrażania Lokalnej Strategii Rozwoju przebiega sprawnie i istnieją duże szanse na to, iż wszystkie działania zakończą się sukcesem. Realizacja LSR niewątpliwie wpływa na rozwój postaw przedsiębiorczych na obszarze działania, co odbywa się poprzez wykorzystywanie potencjału gospodarczego i angażowanie mieszkańców w rozwój. Nie ulega jednak wątpliwości, że istnieją jeszcze spore zasoby lokalnego potencjału, które mogą zostać zastosowane do promocji obszaru i wykorzystywane w jego rozwoju, w tym szczególną uwagę zwraca potencjał turystyczny.

Analiza działań LGD daje możliwość sformułowania następujących rekomendacji:

1. Wspieranie działań przedsiębiorczych w kolejnych edycjach LSR jest wręcz nieodzowne. Potwierdzają to sami mieszkańcy gmin LGD, którzy w ankietach za istotne obszary wymagające dofinansowania wskazywali tworzenie nowych miejsc, wsparcie dla istniejących firm czy dofinansowanie dla planujących założyć firmy.
2. Dużo naborów dotyczyło tworzenia i rozwoju oferty turystycznej, ale mimo kampanii promocyjnych nie spotkały się one z zainteresowaniem i dlatego podjęto decyzję o przeniesieniu środków. W konsekwencji można mieć pewne wątpliwości, czy turystyka była trafionym celem albo, biorąc pod uwagę wielki potencjał turystyczny obszaru, czy nie należałoby spróbować innych form promocji.
3. Kwestią do rozważenia jest na pewno ograniczenie grup defaworyzowanych w przyszłości, gdyż aktualne rozdrobnienie nie pozwala skupić się na problemach konkretnych osób. Biorąc pod uwagę fakt starzenia się społeczeństwa, być może warto spróbować zaproponować większą liczbę

inicjatyw dla osób powyżej 60 roku życia. Warto także wziąć pod uwagę wykorzystanie walorów turystycznych i kulturowych dla rozwoju inicjatyw przedsiębiorczych wśród młodych wykształconych osób, zwłaszcza iż obszar LGD cechuje wysoka atrakcyjność osadnicza terenów wiejskich.

4. Jednoznaczne określenie zagadnienie innowacyjności w wybieranych projektach jest dość trudne. Za niezbędne wydaje się dokładniejsze omówienie i doprecyzowanie tego kryterium wyboru operacji.
5. Projekty współpracy stanowią bardzo dobrą formę współdziałania LGD i wpływają niewątpliwie na rozwój umiejętności kooperacji w realizowaniu istotnych celów. Wydaje się niezbędne, aby w przyszłości zwrócić jeszcze większą uwagę na ten aspekt, a także starać się dobierać do realizowania projektów solidnych i sprawdzonych partnerów.
6. Informacje o naborach rozpowszechniane są przy wykorzystaniu różnych kanałów, w czym kluczową rolę odgrywają strona internetowa, profil LGD na Facebooku oraz spotkania informacyjno-konsultacyjne. Skupienie uwagi na kanałach internetowych jest na pewno potrzebne, ale nie można zapominać także o tych bardziej tradycyjnych metodach.

8. Spis tabel i wykresów

8.1. Spis tabel

Tabela 1. Ludność w gminach wchodzących w skład LGD „Partnerstwo na Jurze” .	13
Tabela 2. Gminy wchodzące w skład LGD na tle wszystkich małopolskich gmin.	16
Tabela 3. Pracujący w gminach wchodzących w skład LGD „Partnerstwo na Jurze” .	17
Tabela 4. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności według płci.	18
Tabela 5. Ludność gmin wchodzących w skład LGD w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym.	22
Tabela 6. Saldo migracji ogółem w gminach wchodzących w skład LGD.	22
Tabela 7. Turystyczne obiekty noclegowe w gminach wchodzących w skład LGD „Partnerstwo na Jurze” .	25
Tabela 8. Nabory w ramach realizacji LSR przez LGD „Partnerstwo na Jurze” .	29
Tabela 9. Postęp rzeczowy w realizacji LSR przez LGD „Partnerstwo na Jurze” .	33
Tabela 10. Postęp finansowy w realizacji LSR przez LGD „Partnerstwo na Jurze” .	37
Tabela 11. Szkolenia pracowników LGD w okresie od 1.01.2016 do 31.05.2021.	42
Tabela 12. Szkolenia członków organów LGD w okresie od 1.01.2016 do 31.05.2021.	43
Tabela 13. Realizacja wskaźników planu komunikacji przez LGD „Partnerstwo na Jurze” .	45
Tabela 14. Porady udzielone przez Biuro LGD „Partnerstwo na Jurze” .	49
Tabela 15. Ocena wsparcia udzielonego beneficjentowi przez LGD na różnych etapach prowadzenia operacji.	51

8.2. Spis wykresów

Wykres 1. Wartości wskaźnika G dla gmin wchodzących w skład LGD „Partnerstwo na Jurze” .	14
Wykres 2. Wydatki gmin wchodzących w skład LGD „Partnerstwo na Jurze” w przeliczeniu na 1 mieszkańca.	15
Wykres 3. Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON na tys. ludności w wieku produkcyjnym.	18
Wykres 4. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą w gminach wchodzących w skład LGD na 10 tys. mieszkańców.	19
Wykres 5. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności.	23
Wykres 6. Metody docierania informacji o LGD „Partnerstwo na Jurze” do mieszkańców obszaru.	46

Wykres 7. Metody docierania informacji o naborach w LGD „Partnerstwo na Jurze” do potencjalnych beneficjentów.....	47
Wykres 8. Ocena beneficjentów na temat stopnia informowania przez LGD o możliwości pozyskania środków.....	48
Wykres 9. Zakres wsparcia udzielonego beneficjentom ze strony LGD na poszczególnych etapach składania wniosku.	50
Wykres 10. Ocena stwierdzeń dotyczących składania i realizowania projektu przy wsparciu LGD „Partnerstwo na Jurze”.	52
Wykres 11. Ocena zmian dotyczących rozwoju przedsiębiorczości na obszarze LGD w przeciągu ostatnich 5 lat.....	53
Wykres 12. Ocena zmian dotyczących kultury i rekreacji na obszarze LGD w przeciągu ostatnich 5 lat.	54
Wykres 13. Ocena zmian dotyczących aktywizacji i kapitału społecznego na obszarze LGD w przeciągu ostatnich 5 lat.....	55
Wykres 14. Korzystanie z efektów działalności LGD „Partnerstwo na Jurze”.....	56
Wykres 15. Obszary wymagające dofinansowania w ocenie badanych mieszkańców gmin obszaru. .	57

9. Aneksy tworzone w toku realizacji badania.

9.1. Ankieta dla mieszkańców obszaru LGD Partnerstwo na Jurze

Prosimy o wypełnienie krótkiej ankiety dotyczącej efektów funkcjonowania Lokalnej Grupy Działania Partnerstwo na Jurze. Ankieta jest anonimowa, co znaczy, że nie gromadzimy żadnych danych, które mogą pozwolić na identyfikację osób ją wypełniających. Wypełnienie ankiety trwa 10 minut.

Z góry dziękujemy za pomoc!

Lokalna Grupa Działania Partnerstwo na Jurze

1. Czy w gminie, w której Pan/i mieszka zaszyły w ciągu ostatnich 5 lat wymienione poniżej zmiany? Proszę zaznaczyć 1 odpowiedź w każdym wierszu tabeli.

Mieszkańcy mieli większy wpływ na to, co dzieje się w gminie	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie nie
Poprawiła się sytuacja na rynku pracy	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie nie
Powstały nowe firmy	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie nie
Pojawiły się nowe formy wsparcia dla ludzi młodych	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie nie
Podejmowano inicjatywy, których celem było wsparcie osób starszych	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie nie
Zwiększyła się liczba inicjatyw służących kultywowaniu lokalnej tradycji	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie nie
Poprawiły się relacje pomiędzy mieszkańcami	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie nie
Zwiększył się ruch turystyczny	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie nie
Poprawił się stan zabytków	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie nie
Pojawiły się nowe formy spędzania wolnego czasu	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie nie
Poprawił się stan infrastruktury sportowo-rekreacyjnej	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie nie
Zwiększyła się liczba wydarzeń kulturalnych	Zdecydo-	Raczej	Trudno	Raczej	Zdecydo-

	wanie tak	tak	powiedzieć	nie	wanie nie
Przestrzeń publiczna stała się bardziej estetyczna	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie nie

2. Proszę wyobrazić sobie, że ma Pan/i możliwość decydowania o podziale środków finansowych w gminie, w której Pan/i mieszka. Które z wymienionych obszarów wymagają dofinansowania?

Proszę zaznaczyć 1 odpowiedź w każdym wierszu tabeli.

Promocja obszaru	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie nie
Oferta kulturalna	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie nie
Infrastruktura sportowa	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie nie
Drogi	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie nie
Infrastruktura społeczna (świetlice, miejsca spotkań)	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie nie
Szkolenia i warsztaty dla mieszkańców	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie nie
Działalność organizacji pozarządowych	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie nie
Tworzenie nowych miejsc pracy	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie nie
Opieka nad osobami starszymi	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie nie
Wsparcie dla istniejących firm	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie nie
Dofinansowanie dla osób planujących założyć firmy	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie nie

3. Czy słyszał Pan/i o Lokalnej Grupie Działania Partnerstwo na Jurze? Proszę wybrać 1 odpowiedź.

a) Tak → Proszę przejść do pytania nr 4.

b) Nie → Proszę przejść do pytania nr 5.

4. W jaki sposób docierały do Pana/i informacje dotyczące Lokalnej Grupy Działania Partnerstwo na Jurze? Proszę zaznaczyć 1 odpowiedź w każdym wierszu tabeli.

Czytałem/am publikacje w prasie na temat działalności LGD	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Odwiedzałem/am stronę internetową LGD	Tak	Trudno powiedzieć	Nie

Czytałem/am informacje o LGD na stronie gminy	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Odwiedzałem/am stoiska LGD podczas imprez lokalnych lub festynów	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Dowiedziałem/am się o działalności LGD od znajomych i/lub rodziny	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Dowiedziałem/am się z tablic informacyjnych, billboardów i plakatów	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Dowiedziałem/am się z wydawanych przez LGD publikacji i/lub materiałów promocyjnych	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Uczestniczyłem w spotkaniach informacyjno-konsultacyjnych organizowanych przez LGD	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Odwiedzałem profil LGD na Facebooku	Tak	Trudno powiedzieć	Nie

5. Czy korzystał/a Pan/i z efektów działań podejmowanych w ciągu ostatnich 5 lat przez LGD działające na terenie gminy, w której Pan/i mieszka? Proszę zaznaczyć 1 odpowiedź w każdym wierszu tabeli.

Czy korzystał/a Pan/i z infrastruktury, której powstanie bądź modernizacja były dofinansowane ze środków LGD?	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Czy brał/a Pan/i udział w szkoleniach organizowanych w ramach projektów dofinansowanych przez LGD?	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Czy brał/a Pan/i udział w spotkaniach organizowanych przez LGD?	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Czy uczestniczył/a Pan/i w imprezach lokalnych dofinansowanych ze środków LGD?	Tak	Trudno powiedzieć	Nie

6. Proszę wskazać, w którym przedziale wiekowym się Pan/i mieści. Proszę wybrać 1 odpowiedź.

- 18-25 lat
- 26-35 lat
- 36-45 lat
- 46-55 lat
- 56-65 lat
- 66 lat lub więcej

7. Proszę podać swoją płeć. Proszę wybrać 1 odpowiedź.

- Kobieta
- Mężczyzna
- Wolę nie podawać.

9.2. Ankieta dla beneficjentów LGD Partnerstwo na Jurze

Prosimy o wypełnienie krótkiej ankiety dotyczącej funkcjonowania Lokalnej Grupy Działania Partnerstwo na Jurze. Ankieta jest anonimowa, co znaczy, że nie gromadzimy żadnych danych, które mogą pozwolić na identyfikację osób ją wypełniających. Wypełnienie ankiety nie powinno zająć więcej niż 10 minut.

Ankieta powinna zostać wypełniona przez osobę, która jest lub była realizatorem projektu wspartego przez Lokalną Grupę Działania (np. polegającego na założeniu działalności gospodarczej). W przypadku, gdy beneficjentami wsparcia był podmiot (Urząd Gminy, Ośrodek Kultury, Organizacja Pozarządowa, OSP, KGW), ankieta powinna zostać wypełniona przez osobę, która w ramach danego podmiotu była bezpośrednio zaangażowana w realizację dofinansowanego projektu.

Z góry dziękujemy za pomoc!

Lokalna Grupa Działania Partnerstwo na Jurze

W jakim stopniu zgadza się Pan/i ze stwierdzeniem „moja gmina jest dobrym miejscem do życia, w którym mogę realizować wszystkie swoje podstawowe potrzeby”? (proszę zaznaczyć 1 odpowiedź)

- a) Zdecydowanie zgadzam się
- b) Raczej zgadzam się
- c) Trudno powiedzieć
- d) Raczej nie zgadzam się
- e) Zdecydowanie nie zgadzam się

W jaki sposób docierały do Pana/i informacje o naborze wniosków w Lokalnej Grupie Działania?

Proszę zaznaczyć 1 odpowiedź w każdym wierszu tabeli.

Czytałem/am publikacje w prasie na temat działalności LGD	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Odwiedzałem/am stronę internetową LGD	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Czytałem/am informacje o LGD na stronie gminy	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Odwiedzałem/am stoiska LGD podczas imprez lokalnych lub festynów	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Dowiedziałem/am się o działalności LGD od znajomych i/lub rodziny	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Dowiedziałem/am się z tablic informacyjnych, billboardów i plakatów	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Dowiedziałem/am się z wydawanych przez LGD publikacji i/lub materiałów promocyjnych	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Uczestniczyłem/am w spotkaniach informacyjno-konsultacyjnych organizowanych przez LGD	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Odwiedzałem/am profil LGD na Facebooku	Tak	Trudno powiedzieć	Nie

Dlaczego zdecydował/a się Pan/i (lub podmiot reprezentowany przez Pana/ią) na złożenie wniosku o przyznanie pomocy finansowej do LGD? Proszę wybrać jedną odpowiedź, która najlepiej opisuje główny powód złożenia wniosku do LGD.

- a) Było to jedyne dostępne źródło finansowania mojego projektu
- b) Nie otrzymałem/am dofinansowania z innych środków/innego programu
- c) Chciałem/am skorzystać z nadarzającej się okazji otrzymania środków
- d) Zostałem/am zachęcony/a do złożenia wniosku przez LGD
- e) Na moją decyzję wpłynęła możliwość skorzystania z doradztwa w biurze LGD

Jak ocenia Pan/i wsparcie udzielane przez LGD na etapie składania wniosku? Proszę ocenić w jakim stopniu zgadza się Pan/i ze stwierdzeniami opisującymi wsparcie na tym etapie. Proszę zaznaczyć 1 odpowiedź w każdym wierszu tabeli.

Zakres udzielonych porad spełnił moje oczekiwania	Zdecydowanie zgadzam się	Raczej zgadzam się	Trudno powiedzieć	Raczej się nie zgadzam	Zdecydowanie się nie zgadzam	Nie korzystałem/am ze wsparcia na tym etapie
Udzielone porady były przydatne	Zdecydowanie zgadzam się	Raczej zgadzam się	Trudno powiedzieć	Raczej się nie zgadzam	Zdecydowanie się nie zgadzam	Nie korzystałem/am ze wsparcia na tym etapie
Przygotowanie merytoryczne doradcy/ców z LGD było odpowiednie	Zdecydowanie zgadzam się	Raczej zgadzam się	Trudno powiedzieć	Raczej się nie zgadzam	Zdecydowanie się nie zgadzam	Nie korzystałem/am ze wsparcia na tym etapie

Proszę wskazać, w jakim zakresie korzystał/a Pan/i ze wsparcia ze strony LGD na etapie składania wniosku? Proszę zaznaczyć 1 odpowiedź w każdym wierszu tabeli.

Wsparcie polegające na udzieleniu informacji o możliwości uzyskania dofinansowania dla mojego projektu	Tak	Nie
Wsparcie w zapoznaniu się z zasadami uzyskania dofinansowania	Tak	Nie
Wsparcie polegające na wskazaniu prawidłowych wzorów wniosków i instrukcji do nich	Tak	Nie
Wsparcie w zakresie ustalenia koncepcji projektu aby spełniał kryteria wynikające z LSR	Tak	Nie
Porady w zakresie wypełniania dokumentów niezbędnych do złożenia wniosku	Tak	Nie
Wyjaśnienie szczegółowych zasad oceny wniosków	Tak	Nie

Jak ocenia Pan/i wsparcie udzielane przez LGD na etapie realizacji projektu? Proszę ocenić w jakim stopniu zgadza się Pan/i ze stwierdzeniami opisującymi wsparcie na tym etapie. Proszę zaznaczyć 1 odpowiedź w każdym wierszu tabeli.

Zakres udzielonych porad spełnił moje oczekiwania	Zdecydowanie zgadzam się	Raczej zgadzam się	Trudno powiedzieć	Raczej się nie zgadzam	Zdecydowanie się nie zgadzam	Nie korzystałem/am ze wsparcia na tym etapie
Udzielone porady były przydatne	Zdecydowanie zgadzam się	Raczej zgadzam się	Trudno powiedzieć	Raczej się nie zgadzam	Zdecydowanie się nie zgadzam	Nie korzystałem/am ze wsparcia na tym etapie
Przygotowanie merytoryczne doradcy/ców z LGD było odpowiednie	Zdecydowanie zgadzam się	Raczej zgadzam się	Trudno powiedzieć	Raczej się nie zgadzam	Zdecydowanie się nie zgadzam	Nie korzystałem/am ze wsparcia na tym etapie

Jak ocenia Pan/i wsparcie udzielane przez LGD na etapie rozliczenia projektu? Proszę ocenić w jakim stopniu zgadza się Pan/i ze stwierdzeniami opisującymi wsparcie na tym etapie. Proszę zaznaczyć 1 odpowiedź w każdym wierszu tabeli.

Zakres udzielonych porad spełnił moje oczekiwania	Zdecydowanie zgadzam się	Raczej zgadzam się	Trudno powiedzieć	Raczej się nie zgadzam	Zdecydowanie się nie zgadzam	Nie korzystałem/am ze wsparcia na tym etapie
Udzielone porady były przydatne	Zdecydowanie zgadzam się	Raczej zgadzam się	Trudno powiedzieć	Raczej się nie zgadzam	Zdecydowanie się nie zgadzam	Nie korzystałem/am ze wsparcia na tym etapie
Przygotowanie merytoryczne doradcy/ców z LGD było odpowiednie	Zdecydowanie zgadzam się	Raczej zgadzam się	Trudno powiedzieć	Raczej się nie zgadzam	Zdecydowanie się nie zgadzam	Nie korzystałem/am ze wsparcia na tym etapie

Czy obecnie pozostaje Pan/i w kontakcie z LGD? Proszę zaznaczyć 1 odpowiedź w każdym wierszu tabeli.

Uczestniczę w spotkaniach organizowanych przez LGD	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Kontaktuję się telefonicznie z przedstawicielami LGD	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Czytam komunikaty na stronie internetowej LGD	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Mam osobisty kontakt z przedstawicielami LGD	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Kontaktuję się w inny sposób	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Nie mam z LGD żadnego kontaktu	Tak	Trudno powiedzieć	Nie

Czy brał/a Pan/i lub organizacja którą Pan/i reprezentuje udział w tworzeniu LSR? Proszę zaznaczyć 1 odpowiedź.

- a) Tak
- b) Trudno powiedzieć
- c) Nie

Kto był głównym odbiorcą efektów Pani/a projektu/ projektów? Proszę wybrać jedną odpowiedź, która najlepiej opisuje Pana/i projekt.

- a) Ja i moja rodzina
- b) Moja organizacja
- c) Ogół mieszkańców gminy/ obszaru LGD
- d) Turyści
- e) Przedsiębiorstwa
- f) Inne

Proszę ocenić poniższe stwierdzenia dotyczące składania i realizacji projektu przy wsparciu LGD.
Proszę zaznaczyć 1 odpowiedź w każdym wierszu tabeli.

Procedury wyboru wniosków o dofinansowanie w LGD były dla mnie czytelne	Zdecydowanie zgadzam się	Raczej zgadzam się	Trudno powiedzieć	Raczej się nie zgadzam	Zdecydowanie się nie zgadzam	Nie korzystałem/am ze wsparcia na tym etapie
Kryteria wyboru wniosków były dla mnie jednoznaczne	Zdecydowanie zgadzam się	Raczej zgadzam się	Trudno powiedzieć	Raczej się nie zgadzam	Zdecydowanie się nie zgadzam	Nie korzystałem/am ze wsparcia na tym etapie
Kryteria wyboru wniosków pozwalały na wybór najlepszych projektów	Zdecydowanie zgadzam się	Raczej zgadzam się	Trudno powiedzieć	Raczej się nie zgadzam	Zdecydowanie się nie zgadzam	Nie korzystałem/am ze wsparcia na tym etapie
LGD w wystarczającym stopniu informowała o możliwości pozyskania środków	Zdecydowanie zgadzam się	Raczej zgadzam się	Trudno powiedzieć	Raczej się nie zgadzam	Zdecydowanie się nie zgadzam	Nie korzystałem/am ze wsparcia na tym etapie
Jeśli będzie to możliwe, w przyszłości chciałbym/łabym ponownie skorzystać ze wsparcia LGD	Zdecydowanie zgadzam się	Raczej zgadzam się	Trudno powiedzieć	Raczej się nie zgadzam	Zdecydowanie się nie zgadzam	Nie korzystałem/am ze wsparcia na tym etapie

Czy na etapie przygotowania, realizacji lub rozliczania projektu pojawiły się jakieś problemy wpływające negatywnie na jego przebieg bądź rezultaty?

- a) Tak → *Proszę odpowiedzieć na następane pytania.*
 b) Nie → ***Dziękujemy za wypełnienie ankiety!***

Jakie to były problemy? *Na pytanie odpowiadają tylko osoby, które w poprzednim pytaniu wybrały odpowiedź „Tak”. Proszę zaznaczyć 1 odpowiedź w każdym wierszu tabeli.*

Problemy bezpośrednio związane z przedmiotem projektu (np. problemy wynikające z branży w której działa przedsiębiorca, odbiorcami działań NGO lub uzgodnieniami dotyczącymi przebiegu tras rowerowych w projekcie gminnym)	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Problemy finansowe (np. z wypłatą dofinansowania, kredytem na realizację zadania, zmiennością cen w czasie realizacji zadania względem wpisanych we wniosku)	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Problemy formalno-prawne	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Problemy personalne (np. z pracownikami, członkami/ partnerami itp.)	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Problemy z terminową realizacją harmonogramu (opóźnienia itp.)	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Trudność w dostępie do informacji na temat składania, realizacji lub rozliczenia projektu	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Problemy wynikające z wprowadzenia w Polsce stanu pandemii	Tak	Trudno powiedzieć	Nie